Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Zarząd Powiatu Łańcuckiego

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego na lata 2019 -2022, z perspektywą na lata 2023-2026

ŁAŃCUT 2018 r.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

SPIS TREŚCI

Nr strony

1. Podstawy prawne i cel opracowania 3
2. Charakterystyka powiatu 14
2.1 Informacje ogólne 14
3. Ocena aktualnego stanu środowiska..... 20
3.1.Powietrze i hałas 20
3.2.Wody podziemne i powierzchniowe..... 28
3.3.Gleby 36
3.4.Promieniowanie elektromagnetyczne..... *37*
3.5. Przyroda *40*
3.6 Zagrożenia naturalne *46*
3.7.Poważne awarie..... *48*
3.8. Zanieczyszczenia transgraniczne *49*
3.9.Zagrożenia biologiczne *49*
3.10.Odnawialne źródła energii *49*
3.11. Odpady *52*
4. Cele i kierunki działań o charakterze systemowym 58
4.1. Wzmocnienie instytucjonalne 58
4.2.Stymulowanie rozwoju gospodarczego Powiatu *58*
4.3. Edukacja ekologiczna *58*
4.4 Aspekty ekologiczne *60*
4.5 Mechanizmy prawno ekonomiczne i finansowe *60*
5. Strategia działań w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska 60
5.1.Priorytety ekologiczne 60
6. Zarządzanie programem 68
6.1. Struktura zarzadzania programem 68
*6.*2. Instrumenty i narzędzia do realizacji programu 70
7. Aspekty finansowe realizacji programu ..... .74
8. Wskaźniki monitorowania efektywności programu 77
9. Wnioski z analizy oddziaływania 79

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

1. PODSTAWY PRAWNE I CEL OPRACOWANIA

Nadrzędnym celem niniejszego Programu jest dbałość o zrównoważony rozwój Powiatu Łańcuckiego. Długookresowa polityka proekologiczna ma prowadzić do nieustannej dbałości o stan środowiska przy jednoczesnym wdrażaniu polityki zrównoważonego rozwoju. W dłuższej perspektywie doprowadzi to do wyważenia kwestii ochrony środowiska, rozwoju społecznego i gospodarczego, a także czynników ekonomicznych w procesach decyzyjnych organów Powiatu.
Nowo powstały dokument **„Program ochrony środowiska dla Powiatu Łańcuckiego**" usprawni i uporządkuje zarządzanie środowiskiem na terenie Powiatu, a realizacja jego założeń wpłynie na jakość środowiska naturalnego oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Reasumując, będzie on znacząco oddziaływał na rozwój Powiatu zgodnie z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa.
Osiągnięcie celu nadrzędnego zdefiniowanego w niniejszym POŚ możliwe jest dzięki diagnozie stanu środowiska naturalnego na terenie Powiatu, zidentyfikowaniu głównych problemów ekologicznych oraz podaniu sposobów ich rozwiązania łącznie z harmonogramem działań i źródłami finansowania.

Prace nad POŚ dla Powiatu Łańcut zostały podzielone na zasadnicze etapy:
I. Gromadzenie i analiza materiałów źródłowych,
II. Charakterystyka aktualnego stanu środowiska Powiatu,
III. Zdefiniowanie głównych problemów ekologicznych oraz sposobów ich rozwiązania,
IV. Procedury prowadzące do przyjęcia POŚ przez Radę Powiatu Łańcuckiego.
Etap pierwszy prac obejmował gromadzenie materiałów źródłowych oraz danych o aktualnym stanie środowiska. Niezbędne informacje pozyskiwano z wielu źródeł, w tym:

- materiałów źródłowych Starostwa,
- dokumentów Powiatu Łańcut związanych z ochroną środowiska i zagospodarowaniem przestrzennym,
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego
- map geologicznych, hydrogeologicznych, hydrograficznych, sozologicznych i geośrodowiskowych,
- danych pozyskanych z roczników statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego – Oddział w Rzeszowie,
- raportów z nadrzędnych instytucji samorządowych i wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się problematyką ochrony środowiska - Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w

Rzeszowie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie itp.,

Uzyskane informacje poddano analizie pod kątem aktualności dotyczącej jakości stanu środowiska.

W konsekwencji pomogło to w lepszym zdiagnozowaniu problemów środowiskowych na terenie Powiatu, a także wskazaniu metod ich rozwiązania.

Drugi etap prac obejmował opracowanie charakterystyki aktualnego stanu środowiska Powiatu. Określono przyczyny zagrożeń i tendencje zmian w środowisku przyrodniczym Powiatu. Przeanalizowano stan powietrza atmosferycznego (pod kątem emisji komunikacyjnej i przemysłowej a także niskiej emisji), wielkość hałasu emitowanego na obszarze Powiatu, elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, degradację gleb oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska, które mogą wystąpić na terenie Powiatu.

W etapie trzecim dokonano diagnozy głównych problemów ekologicznych omawianego obszaru. Opracowano harmonogram realizacji Programu wraz z podaniem źródeł jego finansowania oraz przedstawiono sposób zarządzania Programem Ochrony Środowiska.

Ostatni etap prac obejmował przygotowanie ostatecznej wersji POŚ, który po przyjęciu przez Zarząd Powiatu zostanie skierowany do zaopiniowania. Końcowym etapem proceduralnym, zamykającym prace nad Programem jest jego przyjęcie przez Radę Powiatu w formie uchwały.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

UWARUNKOWANIA PRAWNE WYNIKAJĄCE Z PRAWODAWSTWA UE ORAZ JEGO IMPLEMENTACJI DO PRAWA KRAJOWEGO

ZASADY POLITYKI EKOLOGICZNEJ

Polityka ekologiczna Polski określona w programie pn. „Bezpieczeństwo energetyczne
i środowisko" opiera się przede wszystkim na zasadzie zrównoważonego rozwoju. Artykuł 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej podkreśla, że Państwo „*zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju*". Głównym założeniem ww. zasady jest odpowiednie rozumienie idei zrównoważonego rozwoju. Powinna być ona tu postrzegana jako prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego,
w sposób umożliwiający zachowanie zasobów i walorów środowiska, który gwarantuje trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich przez obecne i przyszłe pokolenia. Istotne jest by działania te pozwalały na zachowanie trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Idea zrównoważonego rozwoju powinna być definiowana jako równorzędne podejście racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych. Koniecznością staje się wtedy integracja zagadnień ochrony środowiska z polityką prowadzoną w różnych dziedzinach gospodarki. Podczas realizacji Polityki Ekologicznej Państwa, ważne jest uzupełnienie zasady zrównoważonego rozwoju szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko"

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; kierunki interwencji:
   - racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
   - gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
   - zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
   - uporządkowanie zarządzania przestrzenią.
2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię; kierunki interwencji:
   - lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
   - poprawa efektywności energetycznej,
   - wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
   - rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
   - rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska; kierunki interwencji:

- zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020"

Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
- Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
- Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę", zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,

- Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
- Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
- Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
- Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity", w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,

b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków

- Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,

- Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

  a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,

  b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

1. Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich

- Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
- Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,

b) Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich

- Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
- Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
- Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,

c) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich

- Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

2. Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych

- Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno- spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych

b) Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia

- Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji

3. Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

a) Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich

- Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
- Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin
- Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej
- Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi
- Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
- Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
- Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne
- Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami

b) Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)

- Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu
- Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym
- Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie
- Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu

- Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych

c) Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych
- Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi
- Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa
- Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów

d) Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych
- Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WOJEWÓDZKICH PROGRAMÓW STRATEGICZNYCH

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO – PODKARPACKIE 2020

Województwo podkarpackie w dokumencie „Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2020" określa szereg wyzwań w zakresie ochrony środowiska.

Głównym celem w tym obszarze jest osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa. W ww. dokumencie określono główne kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, które mają doprowadzić do realizacji postawionego celu głównego (Tab.1).

Tabela nr 1. Kierunki działań w zakresie ochrony środowiska ujęte w „Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2020"

Kierunek działań	Cel realizacji
Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu	- ograniczenie obszarów gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza i poziomu hałasu,
	- zmniejszenie liczby ludności narażonej na nadmierną ekspozycję ww. czynników,

	- ograniczenie negatywnych skutków dla zdrowia i życia ludzi oraz dla środowiska.
Zapewnienie właściwej gospodarki odpadami	- redukcja odpadów wytwarzanych w przemyśle oraz gospodarstwach domowych zapewniająca osiągnięcie przewidzianych prawem poziomów recyklingu i odzysku odpadów (w tym również odzysku energetycznego) przy jednoczesnej redukcji zużycia surowców i energii.
Zapewnienie właściwej gospodarki wodno - ściekowej	- osiągniecie i utrzymanie na terenie całego województwa podkarpackiego dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej	- zachowanie w dobrym stanie pełnej różnorodności biologicznej województwa podkarpackiego dla przyszłych pokoleń.

.

Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2016-2019, z perspektywą do 2023 r. (zwany dalej POŚ WP 2016-2019) jest jednym z podstawowych dokumentów określających politykę środowiskową regionu. Wyznacza najważniejsze cele i zadania, które odnoszą się do kluczowych obszarów aktywności środowiskowej województwa. Wymiernym efektem opracowanego dokumentu powinna być istotna poprawa stanu środowiska naturalnego m.in. poprzez zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, ochronę i kształtowanie jego walorów, racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska, a także umożliwienie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację najważniejszych zamierzeń wspierających osiągniecie przyjętych w POŚ WP 2016-2019 celów, w ramach wyznaczonych obszarów interwencji. Aktualny stan środowiska, zdefiniowane problemy i zagrożenia oraz spodziewane pozytywne efekty w zakresie ochrony, poprawy stanu i kształtowania środowiska stanowiły podstawę do określenia10 następujących celów interwencji:

I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.
IV. Poprawa klimatu akustycznego.
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału odzysku surowców wtórnych i energii z odpadów.
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

W obszarach interwencji, określone zostały cele i kierunki interwencji, którym przypisano typy zadań zmierzających do poprawy lub utrzymania dobrego stanu środowiska w województwie.

Cel nadrzędny założony w Programie realizowany będzie poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Inwestycje ochrony środowiska pozwolą na: zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienie jakości życia mieszkańców, tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach działalności gospodarczej związanej z turystyką, zwiększenie konkurencyjności gospodarki. Natomiast działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska.

Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 oraz poziomu docelowego beno(a)pirenu oraz z planem Działań Krótkoterminowych" przyjęty uchwałą NR LII/870/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO z dnia 23 kwietnia 2018 r. Program jest dokumentem strategicznym, który:

- integruje wszystkie działania zmierzające do zachowania i poprawy stanu środowiska,
- stanowi podstawę wyboru priorytetów, o znaczeniu gminnym, wyznaczających program inwestycyjny powiatu w zakresie ochrony środowiska, finansowany m.in. przez fundusze krajowe i europejskie oraz wkład własny,
- tworzy ramy realizacji lokalnej polityki ochrony środowiska.

Cele, kierunki działań i priorytety w strategii działań powiatu na rzecz ochrony, poprawy i racjonalnego wykorzystania środowiska określone zostały w oparciu o analizę takich elementów jak:

- polityka ekologiczna państwa;
- projekt aktualizacji programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego
- zasoby środowiska;
- możliwości finansowania przedsięwzięć;
- ocena stanu środowiska w gminie;
- krajowe, wojewódzkie oraz gminne dokumenty strategiczne (strategie, programy, plany) nakreślające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego m.in. wynikające z integracji z Unią Europejską;

Diagnoza stanu środowiska województwa obejmuje takie elementy jak:

- analiza zagadnień istotnych dla powiatu,
- identyfikacja problemów możliwych do rozwiązania na poziomie gminnym,
- ocena aktualnego stanu środowiska, opracowana na podstawie danych agregowanych na poziomie wojewódzkim (np. raporty o stanie środowiska , opracowania Urząd Statystyczny Rzeszów)

Termin **ochrona środowiska** stosowany jest od wielu lat i utrwalił się w świadomości społecznej jako **całokształt działań służących powstrzymaniu degradacji i poprawie stanu środowiska przyrodniczego**,

Tak więc, dopuszczając rozwój poszczególnych obszarów zgodny z aspiracjami ich mieszkańców, za granicę tego rozwoju uznaje się wydolność środowiska przyrodniczego dla wszelkich działalności człowieka.

Oczywiście powiatowy program ochrony środowiska nie może obejmować wszystkich wytycznych co do poprawy ładu społecznego, przestrzennego i ekonomicznego powiatu, gdyż wtedy stałby się on programem, czy nawet strategią rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu lub powielałby w znacznym stopniu zakres studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powiatu. Program powinien objąć tę część zaleceń co do poprawy ładu społecznego i ekonomicznego, która wpływa na ład ekologiczny. Jaka jest to część, każda gmina powinna określić indywidualnie.

Opracowanie wykonano na bazie materiałów zebranych w trakcie wykonywania Programu takich jak:

- dane o stanie środowiska na terenie powiatu łańcuckiego i powiatu Łańcut (WIOŚ Rzeszów)
- informacje zawarte w dokumentach strategicznych,
- sprawozdania i raporty
- dane statystyczne.

O przyjęciu określonych celów, kierunków działań i priorytetów w strategii działań na rzecz ochrony środowiska, jego poprawy i racjonalnego wykorzystania zdecydowały głównie następujące aspekty:

a) specyfika powiatu
b) analiza stanu środowiska obejmująca:
   - analizę problemów z dziedziny ochrony środowiska istotnych dla powiatu,
   - analizę problemów możliwych do rozwiązania na poziomie powiatu,
   - diagnozę istniejącego stanu środowiska,
c) krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne dokumenty strategiczne, nakreślające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przewidujące realizację zadań z dziedziny ochrony środowiska wynikające z integracji z Unią Europejską,
d) opinie i wnioski zebrane na etapie opracowywania i opiniowania Programu oraz w okresie jego udostępniania do publicznego wglądu dotyczące:
   - proponowanych przedsięwzięć,
   - priorytetów o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
   - konieczności cyklicznej weryfikacji celów zawartych w Programie.

Podejście takie zapewnia spójność pomiędzy Polityką ekologiczną państwa oraz programami ochrony środowiska przyjętymi na wszystkich szczeblach zarządzania.

Program ochrony środowiska ma formułę otwartą, co oznacza, że winien być korygowany i uszczegóławiany wraz ze zmianą aktów prawnych.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Łańcuckiego realizowany jest poprzez systematyczne działania na rzecz ochrony wód, powietrza, powierzchni ziemi i przyrody ukierunkowane na zahamowanie niekorzystnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska naturalnego. Zakłada zmniejszenie, eliminację lub przeciwdziałanie zagrożeniom środowiskowym szczególnie związanym z narażeniem zdrowia i życia mieszkańców oraz wpływającym na stan najcenniejszych walorów przyrodniczych powiatu.
Zachowania proekologiczne władz samorządowych czy tez mieszkańców są coraz częściej wymuszane przez czynniki ekonomiczne, takie jak wysokie opłaty za odprowadza ścieków czy oddawanie odpadów.

Należy zaznaczyć także, że przedsięwzięcia wskazane w POS będą posiadały indywidualne oceny oddziaływania na środowisko.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

2.1 INFORMACJE OGÓLNE

Powiat Łańcucki leży w centralnej części województwa podkarpackiego, ok. 17 km od stolicy Podkarpacia – Rzeszowa, graniczący z powiatami rzeszowskim, leżajskim i przeworskim. Teren powiatu przecina międzynarodowa droga tranzytowa 94, autostrada A4 między Niemcami a Ukrainą oraz magistrala kolejowa z Wrocławia do Przemyśla, a dalej do Kijowa.
W niedalekiej odległości znajduje się międzynarodowy port lotniczy Rzeszów – Jasionka Stolicą powiatu jest miasto Łańcut. Pozostałe gminy powiatu to: Białobrzegi, Czarna, Łańcut (gmina wiejska), Markowa, Rakszawa i Żołynia.

Rysunek 1. Gminy Powiatu Łańcuckiego

Lokalizacja Powiatu Łańcuckiego jest bardzo korzystna nie tylko ze względu na przecinające go drogi komunikacji lądowej (drogi, kolej), ale także przez usytuowane w odległości około 20 km na zachód lotnisko w Jasionce. Łańcut jest jedynym miastem w Powiecie Łańcuckim, stąd siedziby mają tu władze powiatowe, gminne oraz miejskie.

Rysunek 2. Lokalizacja Powiatu Łańcuckiego w województwie

W roku 2016 w Powiecie, obejmującym powierzchnię 452 km^2 mieszkało ponad 80 tys. osób. Liczba ta stale rośnie. Może to mieć związek z bliskim sąsiedztwem Rzeszowa i dobrym skomunikowaniem z nim. Gęstość zaludnienia wynosi 178 osób/ km^2. Saldo migracji wynosiło w 2016r. 0,2/1000 osób. Większość mieszkańców Powiatu to osoby w wieku produkcyjnym, co przedstawia wykres nr 1.

W ostatnich latach zauważalne jest także niepokojące zjawisko w grupach przedprodukcyjnej oraz produkcyjnej, a mianowicie stagnację bądź minimalny spadek. Powiat, łańcucki charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym 0,2. Jednak w porównaniu z 2014r. (0,9) uległ on znacznemu zmniejszeniu. Konsekwencją tego zjawiska będzie powolne starzenie się społeczeństwa .

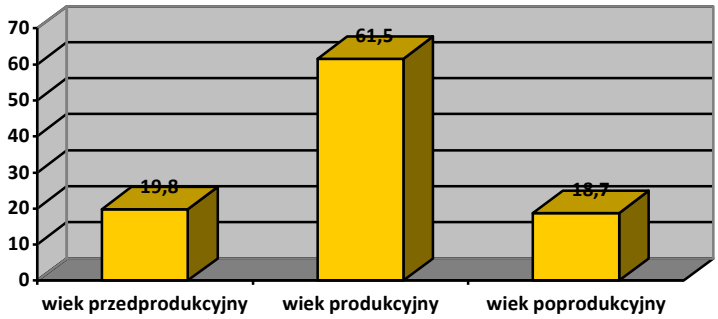

Wykres nr 1. Struktura wieku ludności Powiatu w 2016r.

Bezrobocie

Jednym ze znaczących problemów jest bezrobocie. Bezrobocie w ostatnim czasie spada, jednak jest jeszcze stosunkowo duże (Tabela 1). W 2016r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych była o prawie 1500 osób mniejsza niż w 2012r. jednak procent bezrobotnych kobiet uległ zwiększeniu. Może to mieć związek z chęcią wychowywania dzieci i tzw. 500 +.

Tabela 1. Zestawienie pracujących i bezrobotnych w latach 2012 i 2016

	Jednostka miary	Powiat Łańcut	
		2012	2016
RYNEK PRACY			
Pracujący*			
ogółem	osoba	11586	12229
Bezrobotni zarejestrowani			
ogółem	osoba	6027	4561
kobiety	%	45,8	47,4

© Główny Urząd Statystyczny

Rolnictwo i leśnictwo

Powiat łańcucki charakteryzuje się stosunkowo dobrymi warunkami przyrodniczymi, istotnymi dla produkcji rolniczej, obserwuje się jednak pewne zróżnicowanie w układzie terytorialnym. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG Puławy) wynosi dla regionu łańcuckiego 74 punkty, a najlepszą przestrzeń produkcyjną posiadają Gminy Łańcut oraz Markowa. W rolnictwie dominuje sektor prywatny. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w powiecie łańcuckim wynosi niecałe 3 ha i należy do jednej z najniższych w województwie. Na terenie powiatu, szczególnie w północnej jego części coraz mniej gospodarstw utrzymuje się z rolnictwa.

Prawie 21 % obszaru powiatu zajmują tereny leśne.

Działalność gospodarcza

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w systemie REGON na terenie Powiatu w 2016r. zarejestrowanych było ok. 9000 podmiotów gospodarki narodowej.

Łańcut jest powiatem rolniczo-przemysłowym o małych, przeciętnie ok 3 ha, gospodarstwach i dość dobrze rozwiniętym przemyśle cechującym się niedużą szkodliwością dla środowiska. Ze względu na położenie Powiatu, w pobliżu miasta wojewódzkiego część mieszkańców tam właśnie pracuje.

Warunki geograficzno – przyrodnicze

Powiat położony jest na krawędzi Pogórza Rzeszowsko - Dynowskiego i pradoliny Wisłoka. Powiat leży w obrębie dwóch dużych krain geograficznych – Kotliny Sandomierskiej oraz Pogórza Karpackiego. Kotlina Sandomierska wytworzona w okresie trzeciorzędu, tworzą ją iły oraz piaski. Pogórze Karpackie zbudowane jest głównie z układów fliszowych złożonych ze skał osadowych. Pod względem geologicznym Pogórze budują naprzemiennie ułożone warstwy piasków i łupków ilastych

Magistrala kolejowa jest wyznacznikiem granicy pomiędzy krainami geograficznymi na których zlokalizowany jest powiat, dzieląc go tym samym na część nizinną w północnej części i wyżynną w części południowej. Północna część charakteryzuje się powierzchnią słabo urzeźbioną jedynie miejscami pofalowaną. Kierując się bardziej na południe, zauważamy że teren wznosi coraz bardziej n.p.m. Klimat jaki panuje na tych terenach to umiarkowanie wilgotny, stosunkowo ciepły o średniej rocznej sumie opadów atmosferycznych w granicach 600 – 700 mm.

Turystyka

Powiat Łańcucki skupia wiele atrakcji, którymi może ściągnąć potencjalnego turystę. Główną atrakcją jest usytuowany w centrum miasta ponad 30-sto hektarowy kompleks parkowo – pałacowy Lubomirskich i Potockich. Składa się on z doskonale utrzymanego pałacu magnackiego z oryginalnymi wnętrzami, będącej ewenementem na skalę europejską, powozowni i stajni cugowych, Zameczku Romantycznego, oranżerii oraz parku ze starodrzewem i jedynym w powiecie ponad 200 letnim miłorzębem japońskim.

Rysunek 3. Festiwal Muzyczny, w tle Zamek Lubomirskich i Potockich w Łańcucie

Na terenie Łańcuta znajduje się również jedyne w Europie kontynentalnej Muzeum Gorzelnictwa, największy w Polsce zbiór ikon oraz zabytki architektury judaistycznej: XVIII w. synagoga z autentyczną Bimą i cmentarz żydowski. Wart zobaczenia jest również rynek łańcucki ze starymi kamieniczkami, kościół Farny z obrazem Matki Boskiej Szkaplerznej oraz liczne zabytkowe wille usytuowane w starej części miasta.. Największy ruch turystyczny obserwuje się w miesiącach wakacyjnych oraz w maju, kiedy to w Łańcucie odbywa się światowej sławy Festiwal Muzyczny (rys. nr 3).
Ponadto na terenie Powiatu znajdują się :

1) Zagroda Garncarska. którą tworzą XIX- wieczne budynki mieszkalne i warsztatowe oraz tradycyjny piec do wypalania ceramiki.
2) Krzemienica. Kościół Świętego Jakuba Apostoła Starszego w Krzemienicy jest najcenniejszym zabytkiem architektury drewnianej na terenie gminy Czarna.
3) Stary cmentarz w Krzemienicy założony w I połowie XIX wieku.
4) Zabudowania dawnego Stada Ogierów Ordynacji Potockich (folwark) w Albigowej
5) Kościół filialny pw. św. Sebastiana w Kosinie powstał w 1737 r., na miejscu XV-wiecznej świątyni, która spłonęła wraz z częścią mieszkańców Kosiny podczas tatarskiego najazdu w 1624 r.,
6) Kościół filialny pw. św. Jana Chrzciciela w Soninie wzniesiony w 2 poł. XVII w., wg systemu więźbowo-zaskrzyniowego z dobudowaną później wieżą.
7) Muzeum Wsi Markowa. Markowski skansen to muzeum wsi uwzględniające zabudowę i układ przestrzenny charakterystyczny dla tego terenu i tego typu osadnictwa. W skansenie znajdują się następujące obiekty: zagroda kmieca, typowa zagroda bogatego chłopa.
8) Modrzewiowy Pałac Myśliwski- Julin.

9) Kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Rakszawie

10) Kirkut w Żołyni. Założony w XIX wieku,

11) zabytkowy magazyn gorzelniany

12) Magazyn gorzelniany - spichlerz na dawnym folwarku Potockich.

Drogi

Na terenie powiatu występują drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe .

Ogólna sieć dróg publicznych na terenie powiatu liczy 602 km Długość dróg gminnych wynosi:

Gmina Białobrzegi –44,7 km
Gmina Czarna –36,85 km
Gmina Miasto Łańcut – 37,86 km
Gmina Markowa – 49,5 km
Gmina Łańcut– 54,98 km
Gmina Rakszawa – 20,05 km
Gmina Żołynia – 50,65 km

Dróg powiatowych jest 213,98 km, natomiast dróg wojewódzkich 56,03 km (DW881 – 28,607km , DW877 - 27,419km)

Drogi krajowe to ok. 17,2 km oraz prawie 21 km autostrady A4

.

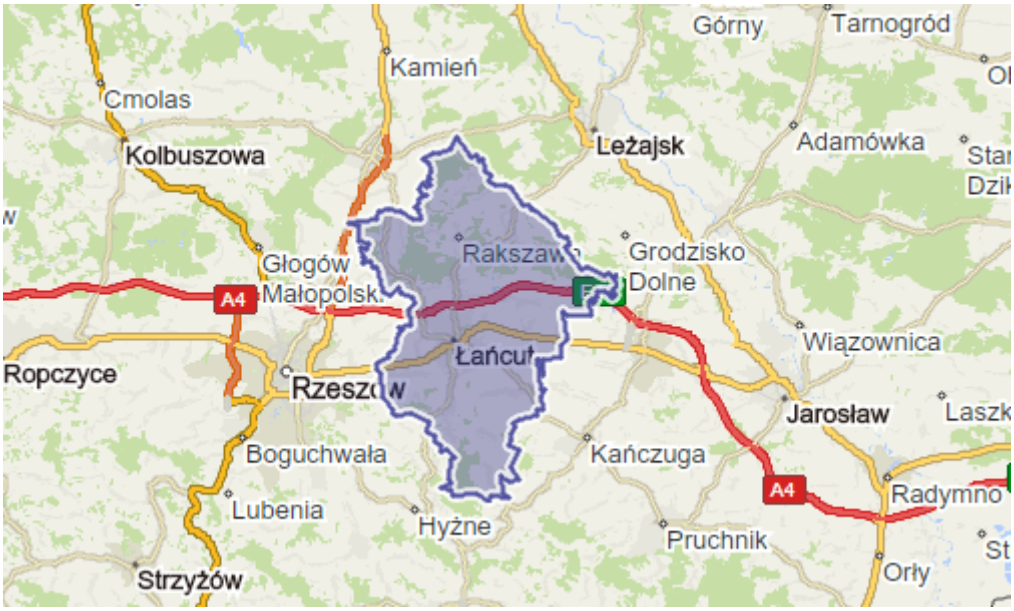

Rysunek 4. Przebieg dróg krajowych przez teren powiatu (Źródło Targeo)

Telekomunikacja

Potrzeby w zakresie telefonizacji są częściowo zaspokojone. Lista abonentów telefonii stacjonarnej jest w pewnym stopniu uzupełniona przez abonentów telefonii komórkowej są jednak miejsca, które nie są objęte zasięgiem sieci komórkowej i stacjonarnej.

Elektroenergetyka

Istniejący stan systemu energetycznego pokrywa aktualne potrzeby w zakresie zaopatrzenia w energie elektryczna. Wymaga on jednak ciągłej modernizacji.

3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

3.1 Powietrze i hałas

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenia powietrza stanowią gazy, ciecze i ciała stałe obecne w powietrzu nie będące jednak jego naturalnymi składnikami lub też substancje występujące w ilościach wyraźnie zwiększonych w porównaniu z naturalnym składem powietrza.

Emisję do powietrza dzieli się na:

- emisję ze źródeł punktowych(wysokie kominy w elektrowniach, elektrociepłowniach, zakładach przemysłowych),
- emisje ze źródeł powierzchniowych (lokalne ogrzewanie)
- emisję ze źródeł liniowych (transport)

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie (WIOS) nie posiada na terenie Powiatu Łańcuckiego żadnej stacji pomiarowej związanej z jakością powietrza. Stąd też ocena jakości powietrza za lata 2016-2017 została określona na podstawie wyników modelowania . Na podstawie wyników modelowania stwierdzono, że na obszarze powiatu łańcuckiego w roku 2016 nie został dotrzymany średnioroczny poziom docelowy w zakresie benzo(a)pirenu.

Wynik modelowania wykazały występowanie na terenie powiatu łańcuckiego średniorocznego stężenia SO_2 w przedziale 2,6-5,6 µg/m^3. Dotrzymana została również norma określona dla stężenia 1-godzinnego i 24 godzinnego dwutlenku siarki .

Stężenia średnioroczne dwutlenku azotu wyniosły odpowiednio 18,6-28,2 µg/m^3 tj 20-44% normy.

Średnioroczne stężenia pyłu PM 10 wyniosło 18,6-28,2 µg/m3 (47-71 % normy) dobowe stężenia także zostały dotrzymane ,

Również średnioroczne stężenia pyłu PM 2,5 zostały dotrzymane i wynosiły odpowiednio 15,4-23,8 µg/m3 (62-95% normy)

W 2017r. normy dotyczące jakości powietrza w zakresie SO_2, tlenków azotu, pyłu PM 10 lub PM 2,5 także zostały dotrzymane.

Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu wyniosły 1,5-3,8 ng/m^3tj. 150-380% normy w 2016r. Poziom docelowy dla benzo(a)pirenu wynosi 1 ng/m^3. Uzyskane wyniki oznaczają, że normy zostały przekroczone . Obszary na których przekroczono normy wskazano na rysunkach 5, 6 i 7.

Wyniki modelowania stężeń ozonu troposferycznego wykazały, że na terenie powiatu łańcuckiego liczba dni z przekroczeniem wartości docelowej ozonu wyniosła od 3-7 w 2016r. Średnia trzyletnia liczba dni z maksymalnym stężeniem 8-godzinnym ozonu ponad 120 µg/m^3 na obszarze powiatu wyniosła 9-14 dni, co oznacza dotrzymanie poziomu docelowego wynoszącego 25 dni. Nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego ozonu, którego termin osiągnięcia określony został na 2020r.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

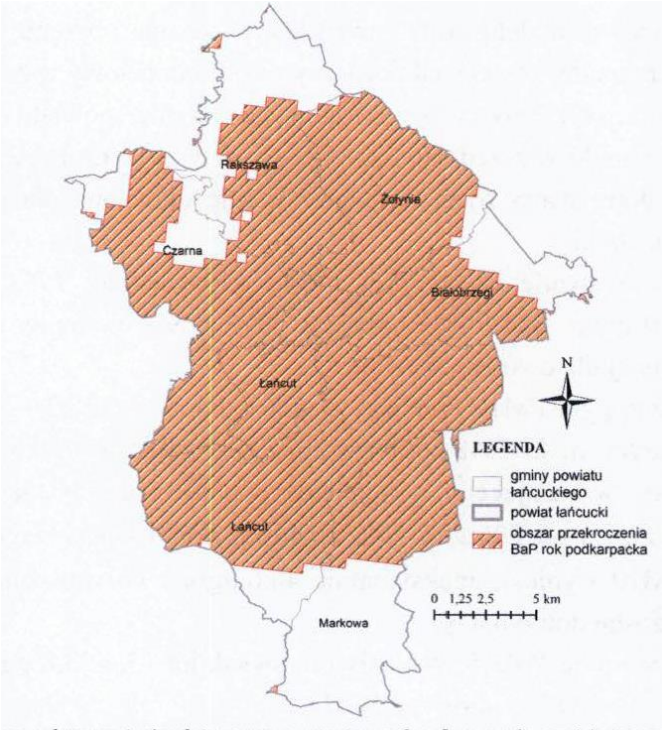

Rysunek 5. Wyznaczone obszary przekroczenia średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu

Rysunek 6 Obszar średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

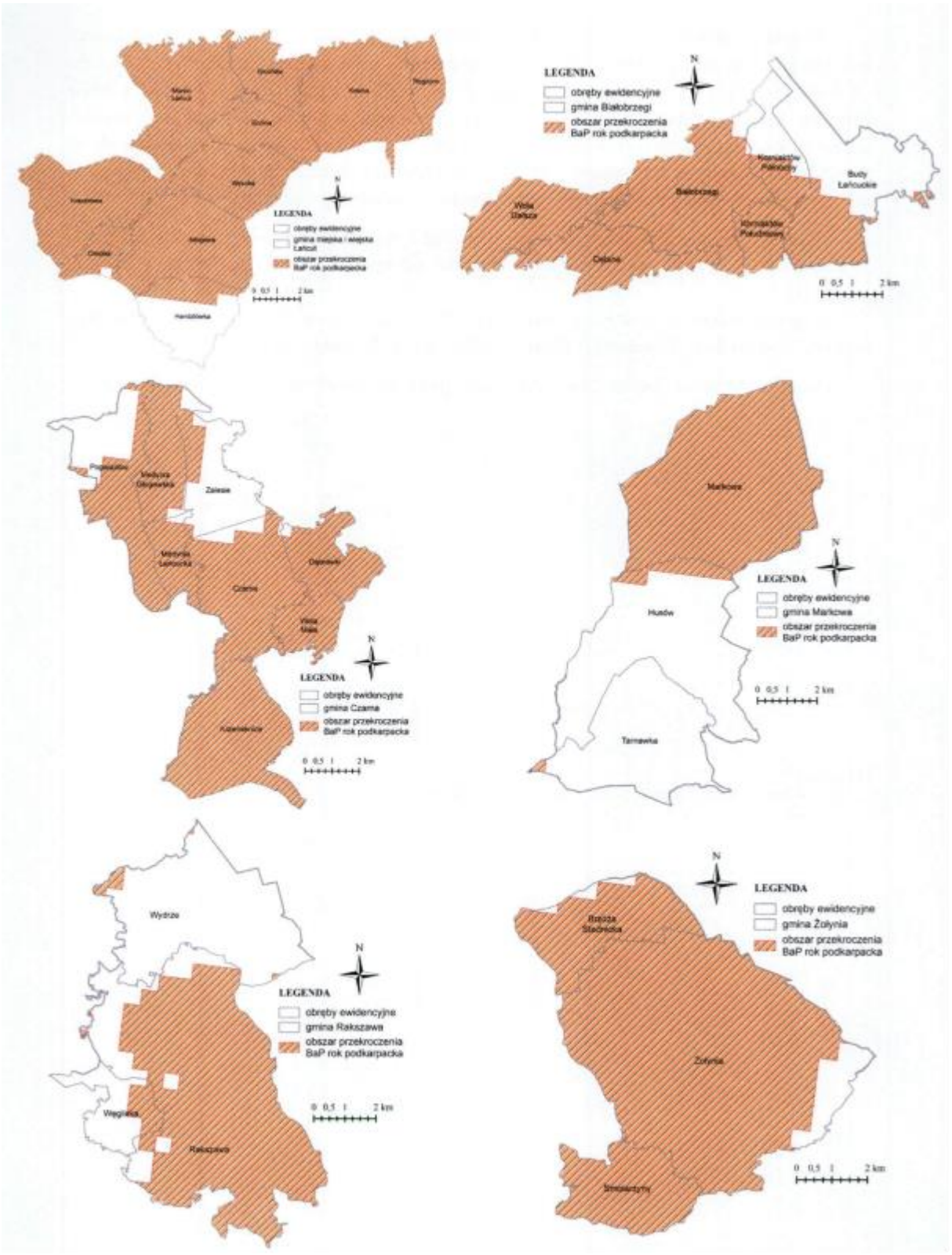

Rysunek 7 Szczegółowe informacje o przekroczeniu benzo(a)pirenu na terenie poszczególnych gmin powiatu (Źródło WIOS Rzeszów)

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Stopień zagrożenia hałasem

Hałasem nazywamy drgania rozprzestrzeniające się w postaci fali akustycznej o częstotliwościach i natężeniu stwarzającym uciążliwość dla ludzi i środowiska. Natężenie hałasu określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach [dB].

Klimat akustyczny określa się równoważnym poziomem dźwięku A. Poziom ten jest określany jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Otrzymaną w ten sposób wielkość określa się jako poziom hałasu w środowisku i nazywa klimatem akustycznym. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest z czasem jego trwania. Przenikający do środowiska hałas w zależności od jego natężenia może być uciążliwy, czyli utrudniający życie, dokuczliwy, czyli powodujący szkodliwą uciążliwość oraz szkodliwy, gdy jego wartość przekracza dopuszczalny poziom tzw. poziom progowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu określone przez aktualnie obowiązujące przepisy są zróżnicowane w zależności od przeznaczenia terenu, pory jego oddziaływania (pora dzienna, pora nocna)- tabela 2.

Najbardziej rygorystyczne normy dotyczą terenów zabudowy szpitalnej, sanatoryjnej i domów opieki społecznej, terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych poza miastem, następnie terenów zabudowy mieszkalnej.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe[1)]		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq\ N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq\ N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	**50**	**45**	**45**	**40**
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży[2)] c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	**61**	**56**	**50**	**40**
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe[2)] d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	**65**	**56**	**55**	**45**
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[3)]	**68**	**60**	**55**	**45**

Według Państwowego Zakładu Higieny skala uciążliwości hałasu przedstawia się następująco:

- mała uciążliwość hałasu $L_{Aeq} < 52dB$
- średnia uciążliwość hałasu $52 \leq L_{Aeq} < 62dB$
- duża uciążliwość hałasu $63 \leq L_{Aeq} < 70dB$
- bardzo duża uciążliwość hałasu $L_{Aeq} < 70dB$

Ostanie badania w Polsce przeprowadzone przez Inspekcję ochrony Środowiska oraz specjalistyczne instytuty zajmujące się akustyką środowiska wskazują na poszerzanie obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest dominującym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska. Na znaczne pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż tras komunikacyjnych ma wpływ gwałtowny rozwój motoryzacji w ostatnich dziesięcioleciach i związany z tym wzrost natężenia ruchu. Podstawowymi czynnikami decydującymi o poziomie hałasu

drogowego są:

- natężenie ruchu pojazdów w tym procentowy udział pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu;
- stan techniczny nawierzchni.

Rysunek 8. Badania monitoringowe prowadzone przez WIOS hałasu na terenie województwa podkarpackiego w 2016r.

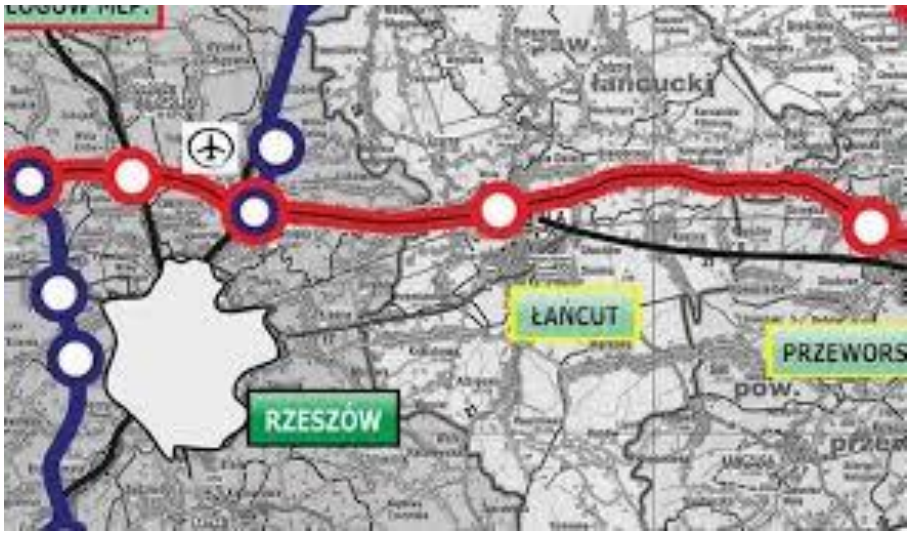

Rysunek 9. Przebieg autostrady przez Powiat Łańcucki

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Tabela nr 3. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego przy autostradzie A4

Oznaczenie punktu pomiarowego	Okres	Wartość równoważnego poziomu dźwięku A, dla czasu odniesienia TLAeq T [dB]	Wartość LAeq T po korekcie (z uwagi na lokalizację punktu pomiarowego przy elewacji budynku - oknie zamkniętym) [dB]	Niepewność pomiaru U95 [dB]
Łąka 8A	Pora dnia (6:00 - 22:00)	57.7	57.7	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	57.0	57.0	± 1.2
Krzemienica 381	Pora dnia (6:00 - 22:00)	65.1	65.1	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	61.2	61.2	± 1.2
Wola Mała 64A	Pora dnia (6:00 - 22:00)	61.9	61.9	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	58.8	58.8	± 1.2
Wola Mała 196	Pora dnia (6:00 - 22:00)	63.0	60.0*	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	58.4	55.4*	± 1.2
Dębina 27	Pora dnia (6:00 - 22:00)	61.2	61.2	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	57.9	57.9	± 1.2
Wola Dalsza 10 A	Pora dnia (6:00 - 22:00)	58.7	55.7*	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	55.2	52.2*	± 1.2
Wola Dalsza 1	Pora dnia (6:00 - 22:00)	57.8	57.8	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	55.4	55.4	± 1.2
Białobrzgi 506B	Pora dnia (6:00 - 22:00)	59.8	59.8	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	57.6	57.6	± 1.2
Białobrzegi 453	Pora dnia (6:00 - 22:00)	57.9	57.9	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	54.7	54.7	± 1.2
Korniaktów Płn	Pora dnia (6:00 - 22:00)	60.0	60.0	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	54.7	54.7	± 1.2
Budy Łańcuckie 475	Pora dnia (6:00 - 22:00)	60.0	57.0*	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	55.5	52.5*	± 1.2
Chałupki 93	Pora dnia (6:00 - 22:00)	59.7	59.7	± 1.2
	Pora nocy (22:00 - 6:00)	57.8	57.8	± 1.2

** pomiary prowadzono przy oknie zamkniętym*

Źródło: http://wirkopernik.pl/docs/pomiaryA4.html

Na terenie Powiatu Łańcuckiego badania poziomu hałasu (droga pow. 3 mln pojazdów rocznie) wykonywane były także przez Generalną Dyrekcję Dróg i Autostrad.

Tabela nr 4 Wyniki badań GDDiK na terenie Powiatu Łańcuckiego

Nr drogi	Przedziały dB	Powierzchnia obszaru eksponowanego na hałas w danym zakresie (km^2)	Liczba mieszkańców narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji	Liczba mieszkańców narażonych na hałas w danym zakresie przy względnie cichej elewacji
4 (km 606+622-626+672)	55-60	4,086	127	1993
	60-65	2,029	92	1441
	65-70	1,121	314	1049
	70-75	0,682	18	111
	pow.75	0,519	0	0

Z przeprowadzonych pomiarów wynika, że na terenie Powiaty Łańcuckiego część mieszkańców narażona jest na ponadnormatywny hałas komunikacyjny. Szczególnie hałas ponadnormatywny odczuwalny jest w okolicy autostrady.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy może być odczuwalny jako jeden z najbardziej uciążliwych w środowisku. Z hałasem tym związana jest eksploatacja źródeł o charakterze ciągłym, w przeciwieństwie do hałasu komunikacyjnego. Najbardziej uciążliwymi źródłami hałasu są zakłady przemysłowe, wokół których często powstawały osiedla mieszkaniowe. Powstaje również wiele małych zakładów typu rzemieślniczego i usługowego uruchamianych w budynkach mieszkalnych z równoczesną instalacją źródeł hałasu przemysłowego.

Na terenie Powiatu nie ma zakładów przemysłowych, które byłyby uciążliwe akustycznie dla środowiska. Można stwierdzić, iż stan zagrożenia hałasem przemysłowym ulega zmianom, co wiąże się ze zmianami w gospodarce. Wynikiem przeobrażeń w gospodarce jest wzrost zagrożenia hałasem ze strony niewielkich zakładów produkcyjnych, usługowych, gastronomicznych. Emitują one hałas o poziomie rzadko przekraczającym wartości dopuszczalnych i niewielkim zasięgu oddziaływania. Bywają one jednak przyczyną interwencji z uwagi na niewłaściwą lokalizację, powodującą lokalną uciążliwość akustyczną.

Podmiot prowadzący działalność gospodarczą powodującą hałas uciążliwy dla ludzi i środowiska jest zobowiązany zastosować rozwiązania techniczne ograniczające przenikanie hałasu do otoczenia.

W powiecie nie notuje się szczególnej uciążliwości wynikającej z ponadnormatywnego hałasu przemysłowego.

3.2 WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE

Teren Powiatu leży w zlewni Wisłoka lewobrzeżnego dopływu Sanu w strefie wododziału pomiędzy dorzeczami jego dopływów.

Większość mieszkańców Powiatu korzysta z wody wodociągowej (94,3%) , natomiast dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 82,1 % mieszkańców (wykres nr 5). Szczególnie w południowej części Powiatu budowa kanalizacji jest utrudniona ze względu na ukształtowanie terenu.

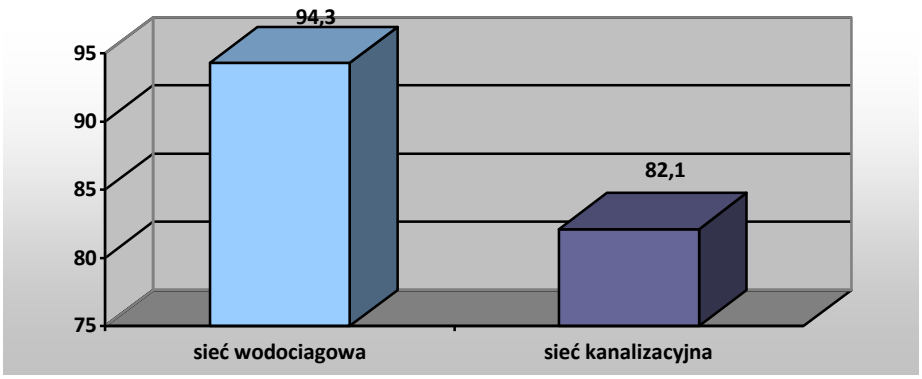

Wykres nr 5. Procent mieszkańców Powiatu korzystających z wodociągów i kanalizacji

Wody powierzchniowe.

Wyniki monitoringu przeprowadzonego w 2016r przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, wskazują na zanieczyszczenie wód. Jako główny problem w osiągnięciu celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych wskazana jest eutrofizacja komunalna. Badania WIOS wskazują, że presja oddziaływująca na wody powierzchniowe ze strony nieuporządkowanej gospodarki ściekowej występuje na terenie Powiatu Łańcuckiego w Gminie Markowa.

W Województwie Podkarpackim nie występuje zagrożenie zanieczyszczenia wód związkami azotu ze źródeł rolniczych, w związku z czym nie wyznaczono obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych.

Główna rzeka przepływającą przez teren powiatu jest Wisłok. Badania jakości wody w Wisłoku na terenie Powiatu wykonywane są w miejscowości Czarna. Z Informacji WIOS wynika, że stan chemiczny wody został wykazany jako dobry

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Rys.10 Typy wód powierzchniowych na terenie województwa podkarpackiego (źródło WIOŚ Rzeszów)

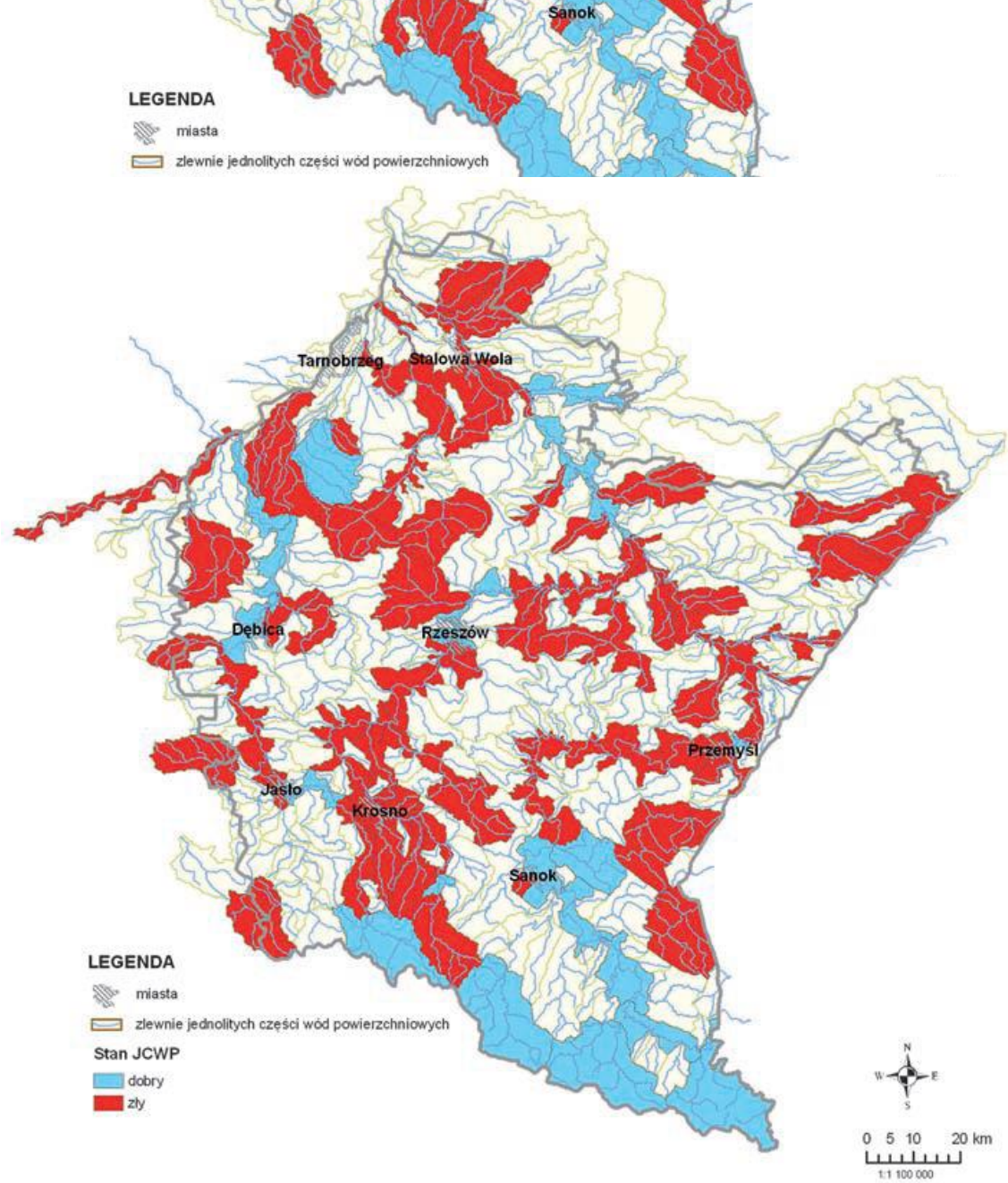

Rysunek 11. Wyniki oceny stanu jednolitych części wód rzecznych w 2016r. (Źródło WIOS Rzeszów)

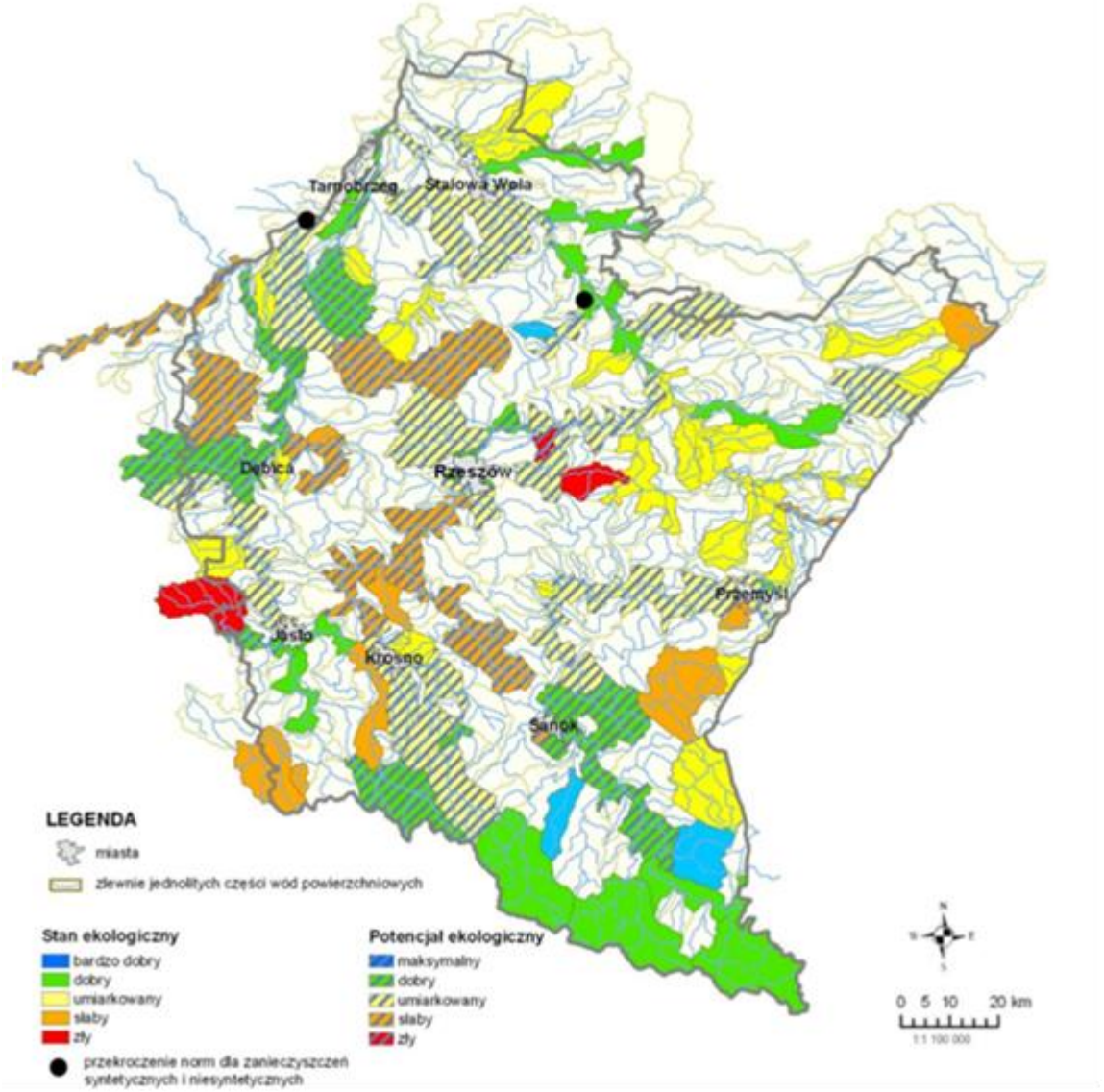

Rysunek 12 Stan ekologiczny wód powierzchniowych

Największym zagrożeniem dla niespełnienia celów określonych dla JCW na terenie Powiatu mogą być odprowadzane w sposób nielegalny nieoczyszczone ścieki komunalne, zanieczyszczenia rolnicze czy też dzikie wysypiska odpadów.

Powiat łańcucki leży na terenach, na których występuje zagrożenie powodzią. Dotyczy to przede wszystkim rejonów leżących w płaskodennych dolinach strumieni i potoków. Mimo to na terenie powiatu nie ma wałów przeciwpowodziowych ani innych szczególnych obiektów i urządzeń zabezpieczających przed powodzią.

Wody podziemne

Wody podziemne są znacznie mniej zdegradowane jakościowo niż wody powierzchniowe, wynika to z faktu, że są one częściowo chronione przed bezpośrednimi wpływami zanieczyszczeń pochodzących z powietrza, wód powierzchniowych i powierzchni ziemi.

Największe zasoby wód podziemnych znajdują się w terasie rzecznej Wisłoka. Wody podziemne są pochodzenia czwartorzędowego i wchodzą w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów". Wg danych RZGW na terenie powiatu zlokalizowanych jest 3 gminne ujęcia wód podziemnych. Ponadto na terenie Powiatu występują studnie lokalne.

Od 2016r. na nowo określono także jednolite części wód podziemnych. Zgodnie ze wskazanymi informacjami teren Powiatu znajduje się na jednolitej części wód o numerze 153 i 136.

Szczegółowe informacje dotyczące JCWPd: Nr 153
Powierzchnia: 1492,2 km2
Region wodny: Górnej Wisły
Ocena stanu : dobry
Rodzaj użytkowania: rolniczy
Niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
JCWPd została wyznaczona na mocy art. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej do spożycia przez ludzi.

Region: Górnej Wisły w pasie Północnego Podkarpacia, Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich Województwo: podkarpackie Powiaty: jarosławski, kolbuszowski, leżajski, łańcucki, m. Rzeszów, przeworski, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski.

Cecha szczególna JCWPd (ilościowa, chemiczna): Q - ilościowo – stan dobry, jakościowo – dobry. Pg - ilościowo – stan słaby, jakościowo - stan bardzo dobry. GZWP występujące w obrębie JCWPd: 425 (Q).

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

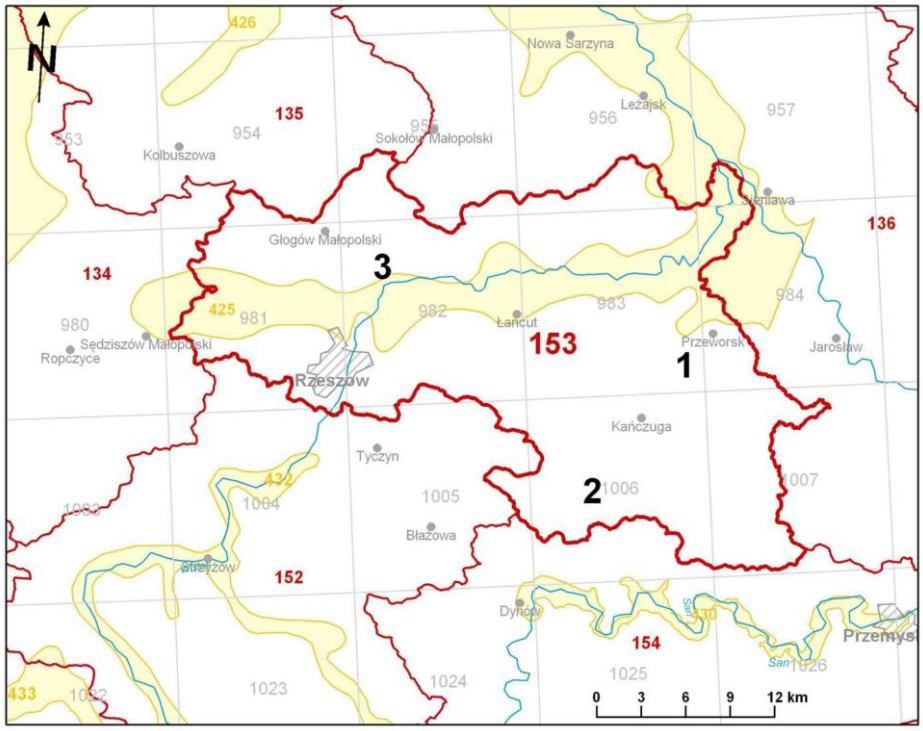

Rysunek.13 Jednolita część wód podziemnych Nr JCWPd 153
(Źródło: www.psh.gov.pl)

Szczegółowe informacje dotyczące JCWPd: Nr 136
Powierzchnia: 3140,3 km2
Region wodny: Górnej Wisły
Ocena stanu : dobry
Rodzaj użytkowania: rolniczy
Niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
JCWPd została wyznaczona na mocy art. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej do spożycia przez ludzi

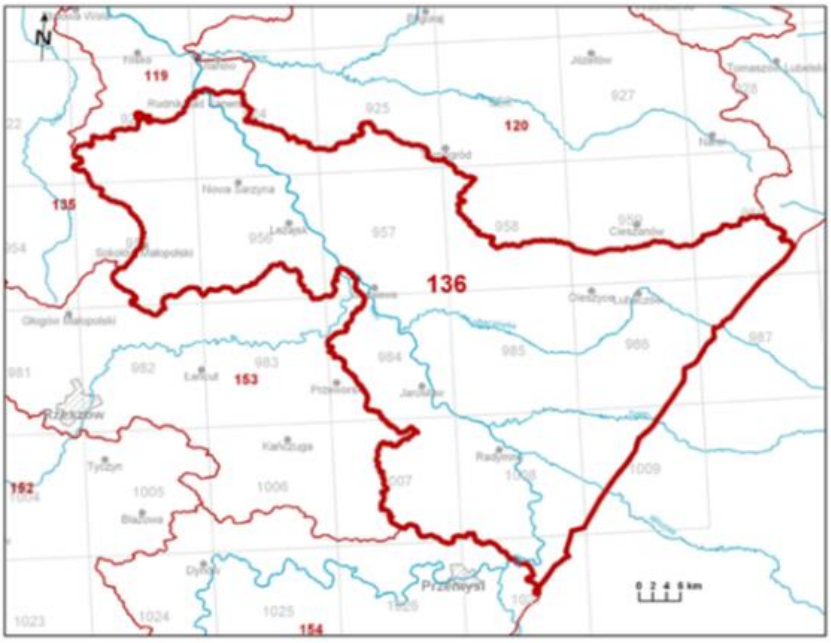

Rysunek nr 14. Jednolita część wód podziemnych Nr JCWPd: 136

Jednocześnie zidentyfikowano problemy związane z możliwością zanieczyszczenia wód podziemnych i zaliczono do nich niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych oraz zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych.

Na terenie Powiatu Łańcuckiego badania jakości wód podziemnych prowadzone są wyłącznie w jednym miejscu (Dąbrówki). Badania wykazały II klasę jakości wód podziemnych.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

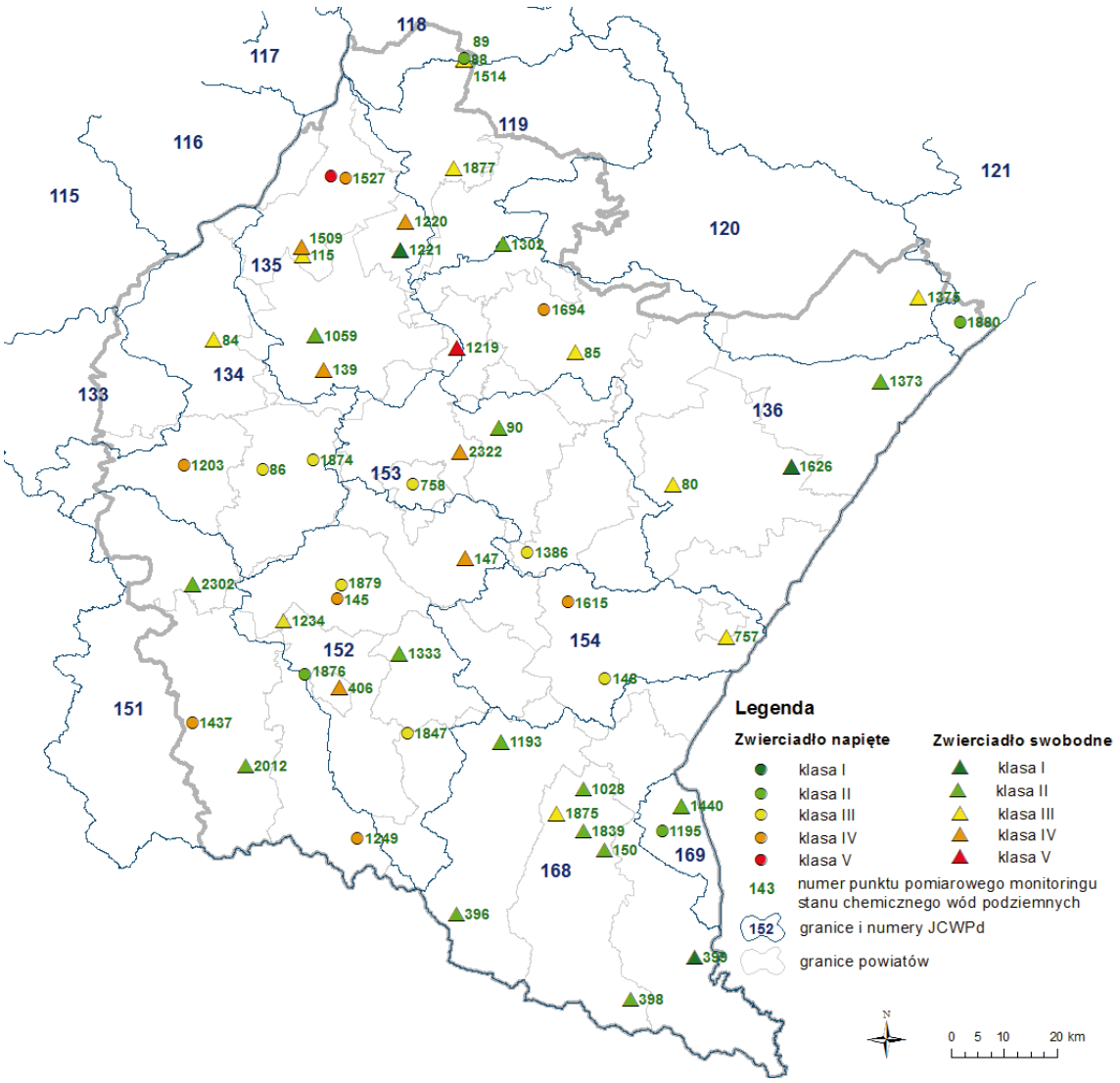

Rysunek nr 14. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych (Źródło: WIOS Rzeszów)

3.3 GLEBY

Gleby Podkarpacia charakteryzuje zmienność typologiczna związana z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych I - IV (objęte ochroną) zajmują około 70 % powierzchni wszystkich użytków rolnych. Koncentrują się one w środkowej części województwa, w dolinach rzek Wisły, Sanu i ich dopływów. Są to mady i czarnoziemy wytworzone z lessów. Na podstawie raportu o stanie środowiska w 2010 roku stwierdzono, iż potencjał produkcyjny gleb województwa jest wyższy od średniej krajowej, a niepełne jego wykorzystanie spowodowane jest nadmiernym zakwaszeniem oraz bardzo często błędną i niepełną technologią uprawy. Średnia wartość wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni (WRPP) dla województwa podkarpackiego wynosi 70,4 punkty i jest znacznie wyższy od średniej wyliczonej dla innych województw. Wskaźnik WRPP dla województwa jest korzystny ale niestety wskaźniki agrochemiczne decydujące o ich żyzności są złe, a uzyskiwane plony najczęściej mierne. Warunki klimatyczne, ukształtowanie terenu i rodzaj gleb województw podkarpackiego dają możliwość produkcji zdrowej i wartościowej żywności, należy tylko podjąć określone działania związane z regulacją odczynu gleby i dostosować technologię uprawy od Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. Z raportu wynika iż gleby Podkarpacia głownie zaliczane są do kwaśnych oraz bardzo kwaśnych (w zakresie pH 4,5 – 5,5), co spowodowane jest wymywaniem związków zasadowych przez wody opadowe bądź roztopowe, pobieranie związków zasadowych przez rośliny, zakwaszające działanie nawozów mineralnych, powstawanie w glebie CO_2 na skutek mineralizacji substancji organicznych czy braku jednolitego programu wapnowania gleb. Gleby o odczynie bardzo kwaśnym stanowią 31% powierzchni, kwaśne 33%, lekko kwaśne 21%, obojętne 11% natomiast zasadowe 4%. Odczyn kwaśny ogranicza pobieranie przyswajalnych składników pokarmowych przez rośliny, a równocześnie zwiększa mobilność, a tym samym dostępność dla roślin metali ciężkich i pierwiastków szkodliwych. Mimo iż zawartość metali ciężkich nie przekracza ich naturalnych dawek, zakwaszenie gleby może spowodować przyswajanie ich przez rośliny i stanowić zagrożenie dla człowieka. Stopień zanieczyszczenia chemicznego gleb w województwie na ogół jest niewielki, nie stwierdza się znaczącego wpływu emisji przemysłowych na poziom zawartości metali ciężkich i aktywność promieniotwórczą w glebie. Zanieczyszczenia gleb mają charakter punktowy (emisja dużych zakładów przemysłowych i składowiska odpadów) i liniowy (wzdłuż szlaków komunikacyjnych, o znacznym natężeniu ruchu).

W 2010r. na obszarze powiatu łańcuckiego na 687 ha przebadanych gleb odnotowano iż ich 58% posiada odczyn kwaśny oraz bardzo kwaśny z czego 57% potrzebuje wapnowania. Lekko kwaśne stanowią 20% natomiast obojętne i zasadowe 22%. Niską oraz bardzo niską zawartość fosforu (P_2O_5) wykazało 35% przebadanej powierzchni, średnią 23% oraz wysoką i bardzo wysoką 42%. Jeżeli chodzi o potas (K_2O) 46% powierzchni wykazało niską oraz bardzo niską zawartość, średnią 32% oraz wysoką i bardzo wysoką 22%. Natomiast magnez (Mg) na 22% wykazał niską oraz bardzo niską zawartość, średnią na 18% oraz wysoką

i bardzo wysoką na 60% powierzchni. Zawartość azotu mineralnego w glebach powiatu bada się dwa razy w roku, w okresie wczesno- wiosennym oraz jesiennym z 3 poziomów profilu glebowego. Wyniki dla najgłębszego poziomu obrazują czy gleba stwarza zagrożenie zanieczyszczenia dla wód gruntowych. W roku 2010 badania wykazały zawartość azotu mineralnego w okresie wiosennym 199 kg/ha, natomiast jesiennym 93 kg/ha (zawartość 300 kg/ha stwarza zagrożenie dla środowiska) z czego wnioskujemy że gleba nie zagraża istotnego zagrożenie dla wód gruntowych.

Użytki rolne występujące na obszarze powiatu, zaliczane są do gleb II – VI z klasy bonitacyjnej. Przeważają użytki w klasach II – IV. Niewielki odsetek stanowią gleby organiczne (szczególnie chronione z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych). Gleby Powiatu Łańcut wykazują duże zróżnicowanie. W północnej części powiatu występują gleby niezbyt urodzajne zaliczane do IV i V klasy, natomiast w części południowej występują dość żyzne gleby należące do II i III klasy, powstałe z lessów. Głównymi czynnikami dewastacji gleb na terenie powiatu są poszukiwania złóż mineralnych oraz niezorganizowany pobór piasku. W związku z tym prowadzi się kontrolę prowadzonych odwiertów oraz właściwej regeneracji terenów po wiertniczych. Ponadto istnieje potrzeba dopilnowania właściwej rekultywacji terenów wyrobiskowych piasku. Również rolnictwo przyczynia się do dewastacji gleby poprzez niewłaściwe stosowanie zabiegów agrotechnicznych, sztucznych nawozów mineralnych czy środków ochrony roślin. Jednakże w chwili obecnej sytuacja ekonomiczna wsi spowodowała ograniczenia w stosowaniu nawozów i pestycydów, w związku z czym gleba jest mniej obciążana tego typu substancjami.

3.4 Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie jonizujące jest to ten rodzaj promieniowania, który przenikając przez materię powoduje powstawanie w niej ładunków elektrycznych czyli jonizację. Promieniowaniem jonizującym jest np.: • α (alfa) - promieniowanie korpuskularne, składające się z cząstek α będących jądrami helu (składającymi się z dwóch protonów i dwóch neutronów), • β (beta) - promieniowanie korpuskularne, składające się z elektronów swobodnych, tj. nie związanych z atomami, • γ (gamma) - fala elektromagnetyczna. Wymienione rodzaje promieniowania w różny sposób przenikają przez materię

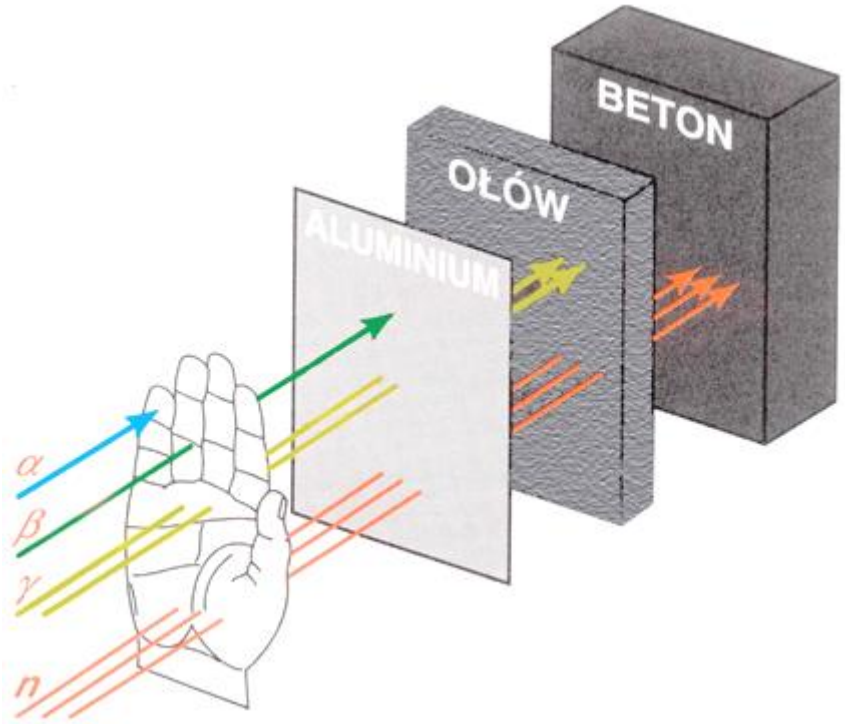

Rysunek 15. Przenikliwość promieniowania

Promieniowanie elektromagnetyczne jest zjawiskiem fizycznym, które jest obecne we wszechświecie od momentu jego powstania. W zależności od częstotliwości emitowanej fali elektromagnetycznej, może ono mieć charakter jonizujący lub niejonizujący. Promieniowanie jonizujące to promieniowanie o częstotliwości większej od $8*10^{14}$ Hz. Posiada ono zdolność jonizacji ośrodka przez który przechodzi i może oddziaływać destrukcyjnie na organizmy żywe. Promieniowanie niejonizujące jest promieniowaniem o niższych częstotliwościach oraz niższej energii i nie powoduje jonizacji ośrodka.

Wyróżnia się naturalne oraz sztuczne źródła promieniowania elektromagnetycznego. Naturalne źródła promieniowania jonizującego to: kosmos (promieniowanie gamma), słońce (fale świetlne, wiatr słoneczny), oraz złoża pierwiastków promieniotwórczych. Naturalnymi źródłami pól elektromagnetycznych o charakterze niejonizującym są: kosmos, wyładowania atmosferyczne oraz Ziemia (ruch obrotowy). Promieniowanie za źródeł naturalnych stanowi tak zwanie tło elektromagnetyczne Ziemi, w którym najważniejszą rolę pełnią oddziaływania wiatru słonecznego praz wyładowania atmosferyczne. Sztuczne źródła promieniowania jonizującego to między innymi: generatory promieniowania rentgenowskiego, urządzenia medyczne, reaktory atomowe a także próby nuklearne, urządzenia zasilane energią elektryczną. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego są: instalacje elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłania energii

elektrycznej (elektrownie, elektrociepłownie, stacje i linie elektroenergetyczne), nadajniki radiowo- telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej.

Zapisy art. 26 ustawy Prawo ochrony środowiska (2001) włączają w zakres Państwowego Monitoringu Środowiska informacje dotyczące promieniowania jonizującego. Podsystem monitoringu promieniowania jonizującego obejmuje następujące zadania:

- badania zawartości sztucznych izotopów α - oraz β - promieniotwórczych w powietrzu,
- badania stężenia cezu Cs -137 w powietrzu, wodzie i glebie,
- badania stężeń wybranych radionuklidów (cezu, strontu i plutonu) w śródlądowych wodach powierzchniowych i osadach dennych. Program pomiarowy podsystemu monitoringu promieniowania jonizującego jest realizowany wyłącznie na poziomie krajowym przez wyspecjalizowane jednostki na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. W latach 2014-2015 w ramach zamówień publicznych realizowano następujące zadania:
- wykonywanie pomiarów w 9 stacjach wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych IMGW,
- monitoring stężenia Cs -137 w glebie (fakultatywnie - naturalnych izotopów promieniotwórczych),
- monitoring skażeń promieniotwórczych wód powierzchniowych i osadów dennych

Z terenu województwa podkarpackiego w 2014 r. pobrano 24 próbki gleby z warstwy o grubości 10 cm, w przekrojach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w miejscowościach: Jasło, Iwonicz Zdrój, Dukla, Krosno, Żarnowa, Barwinek, Komańcza, Solina Jawor, Baligród – Mchowa, Terka, Sakowczyk, Stuposiany, Brzegi Dolne, Dynów, Sanok – Trepcza, Lesko, Przemyśl, Rzeszów Jasionka, Zawada, Chorzelów, Jarocin, Kolbuszowa, Żebracze i Cieszanów.

Jak wynika z powyższych danych , żaden z punktów nie został zlokalizowany na terenie Powiat łańcuckiego.

Pamiętać należy, że w ostatnich latach obserwowany jest dynamiczny rozwój branży telekomunikacyjnej co związane jest z koniecznością lokalizowania coraz większej ilości sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku.

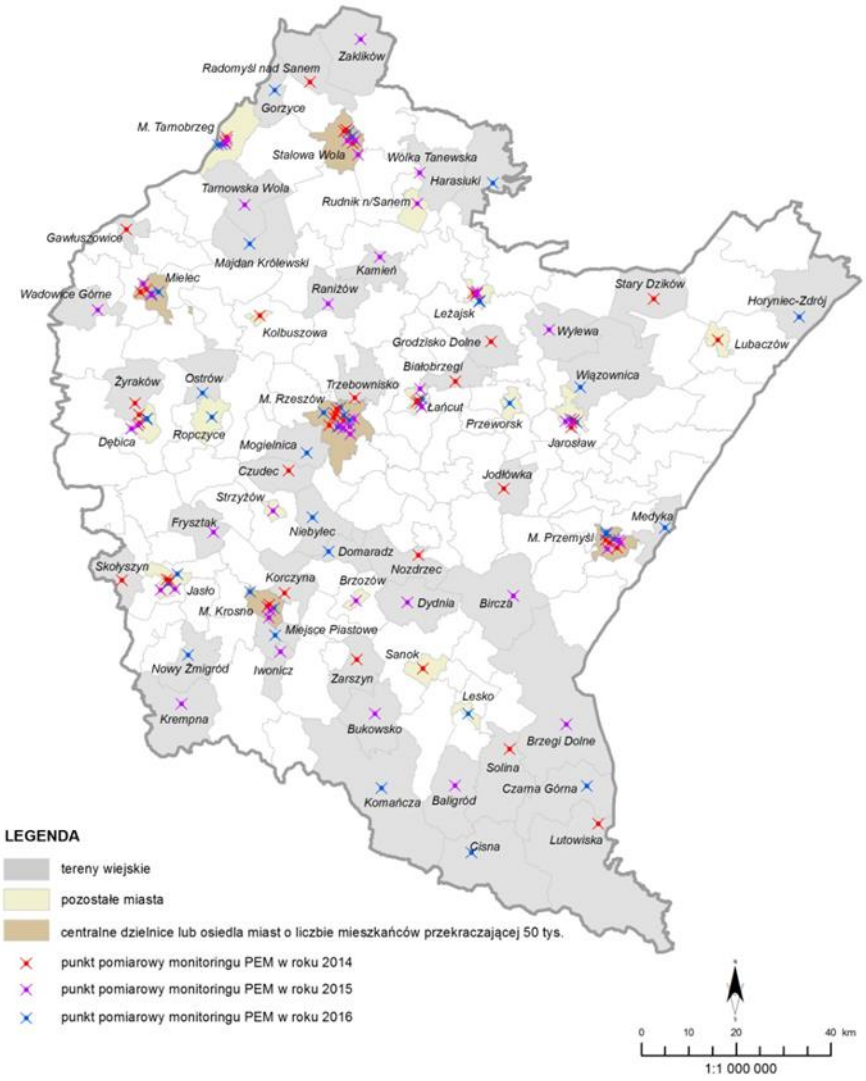

Rysunek nr 15. Punkty pomiarowe promieniowania elektromagnetycznego (WIOS 2017)

Wartość dopuszczalna pola elektromagnetycznego nie została przekroczona.

3.5 PRZYRODA

Środowisko przyrodnicze województwa podkarpackiego jest bardzo zróżnicowane i dobrze zachowane. Świadczy o tym występowanie na jego terenie wielu gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną gatunkową, w tym:

- gatunków rzadkich,
- gatunków reliktowych (m.in. wąż Eskulapa, rosiczka okrągłolistna),
- gatunków endemicznych (głównie wśród bezkręgowców i grupy roślin wschodnio-karpackich),

- skrajnie zagrożonych w skali europejskiej (m.in. żbik, nadobnica alpejska, orzeł przedni),
- zagrożonych wyginięciem w skali światowej (m.in. wilk, kania ruda, derkacz, wydra),
- uznawanych za priorytetowe w międzynarodowym systemie Natura 2000.

Na południowych krańcach powiatu (miejscowość Handzlówka) został ustanowiony obszar Natura 2000 „ Nad Husowem" PLH 180025 zajmujący powierzchnię 3347,7 ha. Istotne znaczenie odgrywa tutaj dobrze wykształcona żyzna buczyna karpacka, której stan zachowania można uznać za dobry, a w przypadku rezerwatu Husówka, nawet bardzo dobry. Ponieważ niewiele jest w obszarze kontynentalnym tak dobrze zachowanych buczyn, ich obecność na tym obszarze znacznie podnosi wartość przyrodniczą tego obszaru. Warte podkreślenia jest liczne występowanie kłokoczki południowej. Stanowisko to jest jednym z krańcowych przy północnej granicy zasięgu tego gatunku. Drugim cennym siedliskiem są fragmenty dobrze zachowanych grądów. Ważnym elementem jest obecność ponad 20 gatunków roślin chronionych. Przyrodniczo cenne są również niewielkie fragmenty łąk przylegające do lasu, będące miejscem występowania 3 gatunków motyli z zał. II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto na tym obszarze stwierdzono obecność chrząszczy (biegacz urozmaicony i zgniotek cynobrowy) oraz płazów (kumaka górskiego oraz traszki karpackiej i traszki grzebieniastej) z tego samego załącznika.

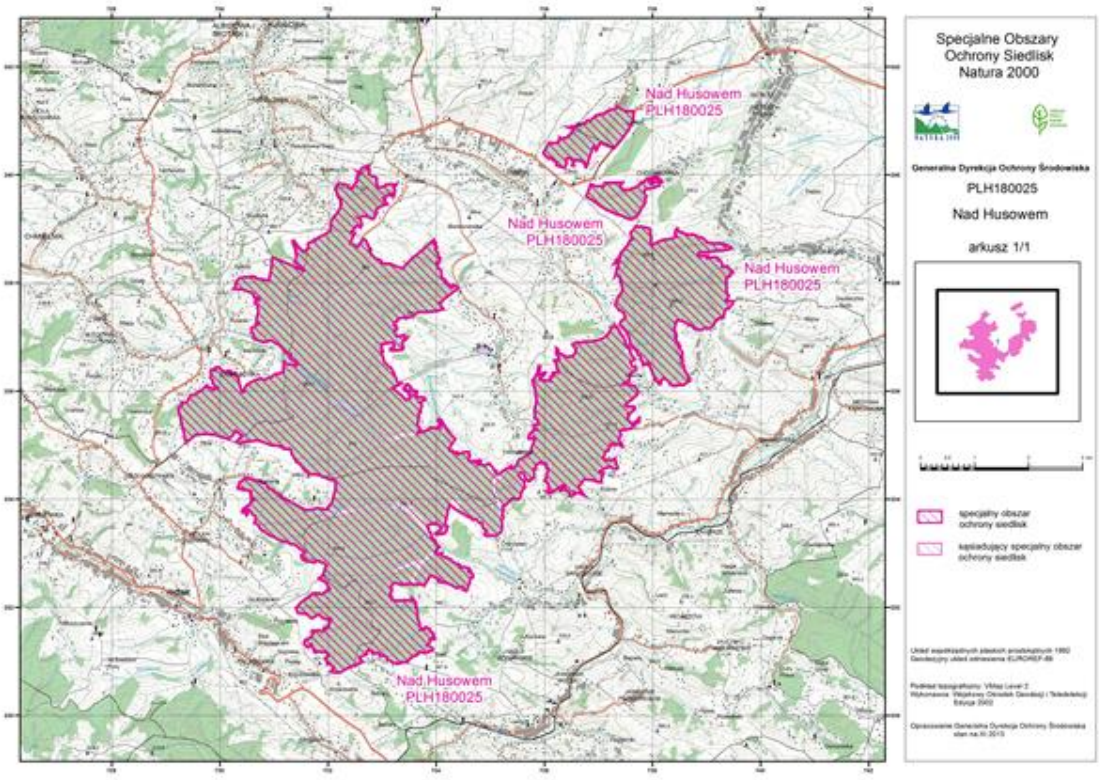

Obszar "Lasy Leżajskie" położony jest, pod względem geobotanicznym w Okręgu Puszczy Sandomierskiej, stanowiącym część rozległej Krainy Kotliny Sandomierskiej (Szafer 1977). Okręg Puszczy Sandomierskiej, ze względu na zróżnicowanie geomorfologiczne, fitosocjologiczne i florystyczne, podzielono na dwa Podokręgi: Niżański i Płaskowyżu Kolbuszowskiego (Dubiel 1983). Obszar "Lasy Leżajskie" położony jest w Podokręgu Płaskowyżu Kolbuszowskiego, we wschodniej jego części, najbardziej bogatej pod względem florystycznym. W granicach Podokręgu Kolbuszowskiego występują zarówno żyzne lasy liściaste, w tym grądy, buczyny i łęgi oraz olszowe lasy bagienne, jak również zbiorowiska acydofilnych sośnin i borów mieszanych. Zbiorowiska półnaturalne reprezentowane są przez świeże łąki rajgrasowe, wilgotne łąki ostrożeniowe i skrawki ubogich muraw napiaskowych. W starorzeczach, dolinach potoków i zagłębieniach terenowych występują zbiorowiska roślinności wodnej i bagiennej.W granicach obszaru licznie występują grądy i buczyny, łącznie zajmując 39,1% powierzchni obszaru. Żyzne buczyny (5,9 %) odznaczaja się bogactwem florystycznym. Licznie występuje w nich, obok gatunków typowych, wschodniokarpacka sałtanica leśna (Aposeris foetida (L.) Less.) i turzyca orzesiona (Carex pilosa Scop.). Bardzo cenne są zachowane jeszcze na znacznym obszarze (3.8%) kwietne łąki świeże (Arrhenatheretum elatioris). W runi tych łak licznie występują gatunki kwietne, które w okresie swojego kwitnienia nadają im niepowtarzalny koloryt. W wyznaczonym obszarze stwierdzono biegacza urozmaicony (Carabus variolosus Fab.) na czterech, znacznie oddalonych od siebie stanowiskach, co w połączeniu z występowaniem licznych strumieni o charakterze naturalnym, wskazuje na bytowanie silnej, kresowej subpopulacji tego biegacza. Populacja czerwończyka nieparka (Lycaena dispar Haw.) jest liczna i ma dogodne warunki występowania

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

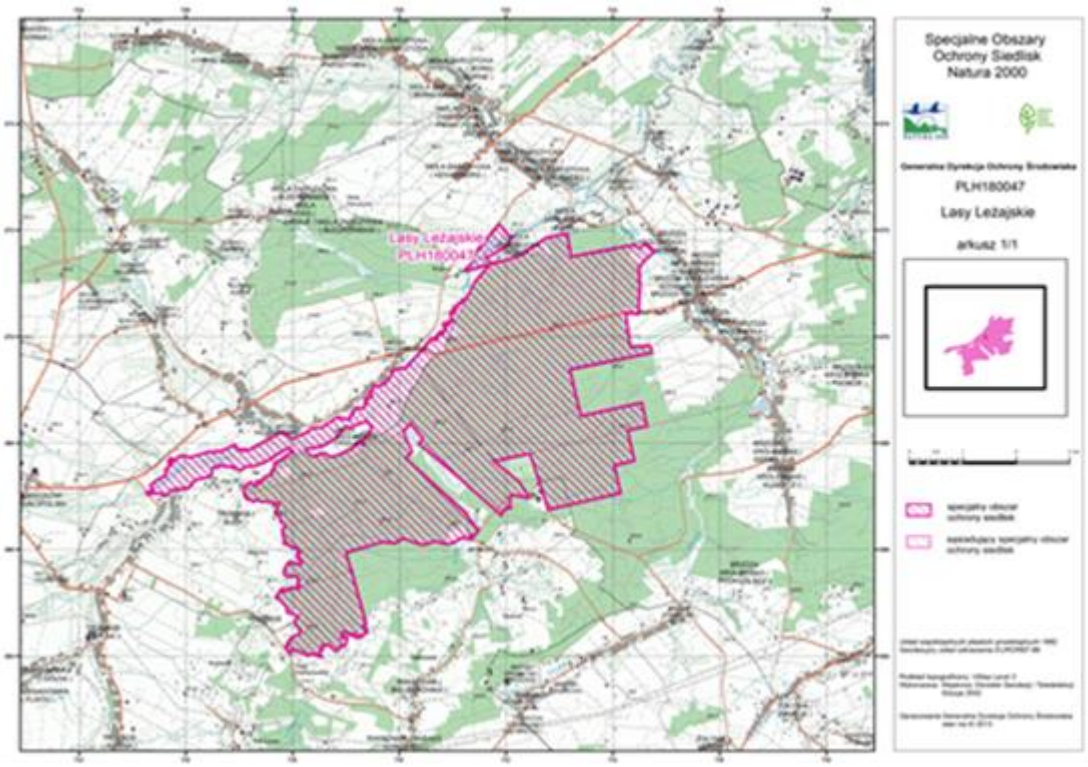

Powiat łańcucki położony jest na obszarze dwu krain geograficznych: Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. Granica pomiędzy tymi krainami przebiega wzdłuż magistrali kolejowej i dzieli Powiat na dwie części: nizinną w północnej części oraz górzystą w części południowej.

Naturalne środowisko przyrodnicze miasta zostało w znacznym stopniu przekształcone przez działalność gospodarcza człowieka. Stąd tez koniecznością stało się zachowanie istniejących jeszcze obiektów przyrodniczych i krajobrazowych

Kilka wyznaczonych obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów przyrody „Wydrze" (gm. Rakszawa) oraz „Husówka" (gm. Markowa) obejmuje swym zasięgiem powiat łańcucki. Należą do nich: Brzóźniański Obszar Chronionego Krajobrazu (gm. Rakszawa, Żołynia), Hyżniańsko–Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu (gm. Łańcut i Markowa) oraz Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu (gm. Białobrzegi i Żołynia). Na terenie powiatu wytyczone zostały Ekologiczne Ścieżki Edukacyjne. Jedna w miejscowości Cierpisz (gm. Łańcut) wiedzie po południowych terenach powiatu pośród licznych oczek wodnych i lasów mieszanych. Można tu spotkać stanowiska skrzypu olbrzymiego oraz sromotnika bezwstydnego. Inna warta polecenia wytyczona jest w lasach miejscowości Husów (gm. Markowa) i obejmuje swym zasięgiem rezerwat „Husówka", gdzie spotkać można skupisko ponad 100 letnich modrzewi, rzadko występującą kłokoczkę oraz stanowisko muchomora czerwonego.

Brzóźniański OChK o powierzchni 11 800 ha. Dominują tu lasy liściaste, grądowe i

mieszane oraz "reliktowe" stanowiska lasów bukowo-jodłowych. Najcenniejsze przyrodniczo tereny zostały poddane pod ochronę w formie rezerwatów przyrody pod nazwą "Wydrze" i "Suchy Łuk". W pierwszym z nich, przedmiotem ochrony jest fragment drzewostanu z dużym udziałem modrzewia polskiego oraz starodrzewu bukowego z wieloma gatunkami roślin górskich w runie, a w drugim ekosystem torfowiska wysokiego z bogatą florą i fauną.

Hyżniańsko-Gwoźnicki OChK o powierzchni 24 620 ha. Zajmuje on południowozachodnią część Pogórza Dynowskiego. Rosną tu grądy i buczyna karpacka, a w dolinach rzecznych pozostałości lasów łęgowych. W rezerwacie przyrody "Mójka", znajdującym się na terenie tego Obszaru, przedmiotem ochrony jest las bukowo-jodłowy stanowisko bobra europejskiego. Rezerwat "Wilcze" został utworzony ze względu na kompleks jedliny podgórskiej ze znacznym udziałem buka.

Zmysłowski OChK o powierzchni 5 950 ha. Obszar ten obejmuje południowowschodnią część Płaskowyżu Kolbuszowskiego i fragment doliny Wisłoka. Istniejący na terenie Obszaru rezerwat "Zmysłówka", który został utworzony w celu zachowania lasu mieszanego oraz stanowiska modrzewia polskiego.

Pomniki przyrody – pojedyncze twory przyrody ożywionej lub nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów. Mogą to być np. stare i potężne drzewa i krzewy, stanowiska rzadkich roślin i zwierząt chronionych, głazy, skałki itp. W obrębie powiatu znajduje się szereg pomników przyrody. Są to głównie pojedyncze drzewa i pomniki grupowe.

Cenny obiekt przyrodniczy i historyczny na terenie miasta stanowi Park zamkowy z szeregiem drzew pomnikowych. Najstarszy w Polsce okaz miłorzębu, dwuklapowego o obwodzie 5,91m, platany klonolistne (obwód 7,10 m i 5,8 m), topola biła (obwód 6,97 m) okazałe buki i dęby. Znaleźć tu także można około 30 szt. dębów szypułkowych o charakterze pomnikowym rosnące w lesie komunalnym pn."Bażantarnia" (pow.20 ha), położony w północno – wschodniej części miasta, a także Dębnik – las komunalny (pow.7 ha) położony w dzielnicy Podzwierzyniec, na równinnej trasie starej doliny Wisłoka. Jest to gaj dębowy, naturalnego pochodzenia, w wieku około 300 lat, uzupełniony nowymi nasadzeniami wielogatunkowych drzew liściastych.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

LASY

Lasy zajmujące w Powiecie prawie 21% obszaru stanowią główny czynnik równowagi ekologicznej, siedlisko większości gatunków roślin i zwierząt oraz warunkują zachowanie życia i rozwoju cywilizacyjnego.

Wyróżniamy trzy główne funkcje lasów:

- **ekologiczna** (ochronna) – retencja i stabilizacja warunków wodnych zmniejszająca zagrożenie powodziowe i łagodząca okresowe niedobory wód, regulacja klimatu, ograniczanie efektu cieplarnianego; redukcja zanieczyszczenia powietrza a przez to poprawa warunków zdrowotnych społeczeństwa, zabezpieczenie bogactwa spuścizny przyrodniczej,
- **produkcyjna** – produkcja drewna, warunkująca rozwój wielu branż gospodarki,
- **społeczna** – zapewnienie miejsc pracy, stanowi teren wypoczynku, turystyki i rekreacji, służy rozwojowi kultury, nauki edukacji ekologicznej.

Głównymi zagrożeniami dla zasobów leśnych Powiatu są:

- **czynniki naturalne** – obniżenie poziomu wód gruntowych wywołane deficytem opadów, wiatr i śnieg osłabiające drzewa i zwiększające ich podatność na ataki szkodników oraz chorób, a także susze, które w zasadniczy sposób zwiększają zagrożenie występowania pożarów w lasach,
- **czynniki pochodzenia antropologicznego** – skażenia atmosfery, stymulujące globalne zmiany klimatu, zakwaszenie gleb i toksyczne działanie, co sprzyja występowaniu szkodników i lokalnie może powodować zamieranie lasów. Za najgroźniejsze uznaje się nadmierne zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki, tlenkiem azotu, fluorem i pyłami.

Potencjalnym zagrożeniem lasów może być:

- tendencja do zmiany leśnych form użytkowania terenu na inne formy (osadnictwo, infrastruktura komunikacyjna i inne liniowe inwestycje, zabudowa rekreacyjna),
- wzmożona penetracja lasów przez ludność prowadząca do zanieczyszczania i zaśmiecania terenów leśnych.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

3.6. ZAGROŻENIA NATURALNE

Procesy geodynamiczne

Ruchy masowe powstałe w wyniku uruchomienia procesów geodynamicznych, potocznie nazywanych osuwiskami tworzą naturalne zagrożenia związane z warunkami ukształtowania powierzchni oraz budową geologiczną (rodzajem utworów geologicznych).

System Osłony PrzeciwOsuwiskowej (w skrócie SOPO) jest projektem o znaczeniu ogólnopaństwowym, którego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. W celu informowania o Projekcie, postępie realizowanych prac, a także udostępnienia ich wyników powstała strona internetowa Projektu SOPO. Dostępna jest pod adresem **osuwiska.pgi.gov.pl** .Znajdują się tu m. in. informacje na temat I i II etapu SOPO. Bez logowania dostępne są następujące dane:

- wyszukiwanie osuwisk i terenów zagrożonych przy pomocy wyszukiwania prostego i zaawansowanego
- wyświetlania danych przestrzennych na temat osuwisk i terenów zagrożonych
- generowania i pobierania mapy dla pojedynczego osuwiska
- generowania i pobierania mapy w podziale arkuszowym
- pobieranie tekstów objaśniających dla gmin
- pobieranie dokumentacji z prac monitoringowych

W trakcie realizacji projektu SOPO na terenie powiatu Łańcuckiego zlokalizowano 765 osuwisk oraz 14 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Na obszarze gminy Markowa zidentyfikowano 546 osuwisk oraz 2 tereny zagrożone ruchami masowymi z czego 370 osuwisk w Tarnawce, 170 osuwisk w Husowie oraz 6 w Markowej. Łączna powierzchnia osuwisk na terenie gminy Markowa wynosi 400,03 ha. Na terenie Miasta Łańcuta zarejestrowano 16 osuwisk i 2 tereny zagrożone ruchami masowymi. Na terenie gminy Łańcut zidentyfikowano 191 osuwisk oraz 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Ze względu na aktywność osuwisk podzielono je w następujący sposób: aktywne (będące w ciągłym ruchu lub w których objawy aktywności występowały w ciągu ostatnich 5 lat) aktywne okresowo (tj. obiekty w których objawy aktywności występowały w różnych odstępach czasów ciągu ostatnich 5-50 lat) oraz nieaktywne (tj. takie , w których nie obserwowano aktywności w ciągu ostatnich 50 lat).

Rysunek 16. Obszary występowania osuwisk na terenie Powiatu

Ochrona przed powodzią

W ostatnich latach nie obserwuje się powodzi, wręcz raczej uznaje się że były to lata suche. Powodem wzrostu intensywności tych zjawisk są zmiany klimatyczne oraz działalność gospodarcza człowieka, który wprowadza istotne zmiany. W przypadku wystąpienia powodzi najbardziej narażona są tereny powiatu położone w dolinie Wisłoka

Ochrona przed skutkami suszy

Niedobory wody w glebie są następstwem zakłócenia naturalnego bilansu wodnego na danym obszarze t.j. zmian klimatycznych i niewłaściwie prowadzonych prac melioracyjnych. Susze występują przeważnie co kilka lat (czasami częściej), w różnych porach roku i charakteryzują się określoną dynamiką cyklu rozwoju oraz czasu trwania.

Na terenie powiatu zaobserwowano obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych, czemu towarzyszy zanik wody w studniach gospodarskich.

3.7 POWAŻNE AWARIE

Rozwój gospodarczy może wymusić konieczność lokalizowania nowych obiektów, które mogą oddziaływać na środowisko. W takim przypadku zasadnicze znaczenie ma właściwa lokalizacja tego typu obiektów oraz wyznaczenie stref i ochrona terenu. Rozwój

technologii przemysłowych sprawia, że wzrasta zagrożenie chemiczne, pożarowe, techniczne, ekologiczne. Corocznie wzrasta zarówno ilość niebezpiecznych substancji chemicznych przechowywanych i wytwarzanych w zakładach, jak również transportowanych po drogach i trasach kolejowych.

Do ochrony środowiska przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady, stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych, jak również organy administracji. Kompetencje i sposób przeciwdziałania poważnym awariom, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, zgodnie Art. 248 ust 1 ww. ustawy (tj.: Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Minister Rozwoju, określił w Rozporządzeniu z dnia 29 stycznia 2016 r. (Dz.U. z 2016r. poz. 138), rodzaj i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym albo o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

W tabeli nr 1 do ww. rozp. określono kryteria kwalifikowania substancji wg nazwy i ilości substancji niebezpiecznych, decydujące o zaliczeniu do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku.

Na terenie powiatu łańcuckiego znajdują się zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej:

Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „CIS" Sp. z o.o. Trzebownisko – Zakład Produkcji Pianki Poliuretanowej w Pogwizdowie w związku z wykorzystywaniem w procesie produkcji pianki substancji niebezpiecznej – Diizocjanianu toluenu / Izocyn T 80/ został zaliczony do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W zakładzie nie przewiduje się awarii która swoim skutkiem powodowałaby zagrożenie dla ludzi, mienia lub środowiska naturalnego po za terenem zakładu.

Podziemny Magazyn Gazu w Husowie został zaliczony do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze względu występowanie substancji niebezpiecznej - gaz ziemny.

3.8 ZANIECZYSZCZENIA TRANSGRANICZNE - INFORMACJE OGÓLNE

Ze względu na małą ilość instalacji mogących w znaczący sposób wpływać na stan środowiska gmina nie generuje zanieczyszczeń o charakterze transgranicznym.

3.9 ZAGROŻENIA BIOLOGICZNE

Zagrożeniem biologicznym jakie może dotknąć Powiat łańcucki a dokładniej jego gospodarkę jest przypadkowe, niezamierzone wprowadzenie na rynek rolno – spożywczy produktów GMO. Z takim zagrożeniem wiąże się rozwój województwa podkarpackiego, w tym również powiatu łańcuckiego i miasta Łańcut. Wprowadzenie tych produktów może spowodować zagrożenia dla różnorodności biologicznej naszego kraju. Stąd zasadniczą sprawą są odpowiednie rozwiązanie systemowe, skuteczny Nadzór dotyczący stosowania biotechnologii i wykorzystywania organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Ponadto wyczerpujące poinformowanie społeczeństwa o zamierzonym uwolnieniu GMO do środowiska oraz wprowadzeniu produktów GMO na rynek.

Aktualnie organem administracji rządowej właściwym do spraw GMO jest Minister Środowiska. Na terenie powiatu zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Ministra Środowiska nie udzielono zezwolenia na uwolnienie GMO do środowiska.

3.10 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Energia odnawialna zwana również energią ekologicznie czystą lub zieloną powstaje przy wykorzystaniu naturalnych nośników jakimi są: energia kinetyczna wiatru, energia spiętrzeń lub gorącej wody, energia powstała przy spalaniu biomasy i biogazu oraz energia słoneczna. Konieczność wykorzystania alternatywnych źródeł energii wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian), wyczerpywania się źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Województwo podkarpackie posiada warunki do pozyskiwania energii z wielu źródeł odnawialnych (dogodne warunki w tym zakresie panują również na terenie powiatu miejskiej Łańcut).

Energia wiatru

Na terenie powiatu charakterystyczne są średnie i silne długotrwałe wiatry wiejące głównie z kierunku północno – zachodniego. Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, zarówno kierunek jak i siła wiatru są zróżnicowane lokalnie.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najkorzystniejsze warunki anemologiczne dla elektrowni wiatrowych występują na wzniesieniach na wysokości 80-90m n.p.t. W strefie tej częstość występowania wiatru o prędkości 4 ÷ 15 m/s jest wysoka, co sprawia, że na terenie powiatu /na lokalnych wzniesieniach znajdujących się w części południowej / panują umiarkowanie korzystne warunki do lokalizacji elektrowni wiatrowych.
Dlatego też w tej części powiatu zlokalizowane są fermy wiatrowe.

Energetyka wodna

Ukształtowanie terenu, duże prędkości przepływu wody w rzekach i potokach szczególnie w południowej części województwa podkarpackiego sprzyjają lokalizacji **małych elektrowni wodnych**. Energia ta zamienia się w naturalny sposób w energię kinetyczną płynącej wody.

Tę właśnie naturalną przemianę wykorzystuje elektrownia wodna. Płynąca woda przepuszczana jest w sposób kontrolowany przez turbiny wodne, którymi obraca się generatory energii elektrycznej.

Na terenie powiatu nie ma elektrowni wodnych, ich budowa nie jest planowana. /Brak jest po temu odpowiednich warunków/.

Energia słońca

Najistotniejszymi parametrami **w wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego** są roczne wartości nasłonecznienia.. Warunki meteorologiczne charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września, przy czym czas operacji słonecznej w lecie wydłuża się do 16 godz/dzień, natomiast w zimie skraca się do 8 godzin dziennie. Średnie nasłonecznienie miesięczne wg danych 10 letnich wynosi odpowiednio od 0,8 kWh/m^2/dzień w grudniu do 5.04 kWh/m^2/dzień w lipcu. Taki rozkład predestynuje wykorzystanie do celów turystyczno-wypoczynkowych z zabezpieczeniem potrzeb własnych w miesiącach o mniejszym nasłonecznieniu. Wykorzystanie energii promieniowania słonecznego znalazło zastosowanie do wspomagania ogrzewania budynków użyteczności publicznej, budynków jednorodzinnych, obiektów gospodarczych oraz do podgrzewania wody użytkowej.

W chwili obecnej coraz liczniej lokalizowane są na dachach budynków kolektory słoneczne wspomagające system grzewczy c.o. i ciepłej wody.

Wody geotermalne

Na terenie województwa istnieje możliwość pozyskiwania energii ze złóż **zasobów wód geotermalnych.** Dotychczas zbadane i udokumentowane złoża tych wód znajdują się m.in. w obrębie „zapadliska podkarpackiego", gdzie szacowana jest ich ilość na około 360 km^3 wód o temperaturze od 35°C do ponad 120°C, a zgromadzoną w nich energię cieplną szacuje się na 1,5 mld ton paliwa umownego.

Zasoby wód termalnych występują na terenie powiatu łańcuckiego w gminie Żołynia, Białobrzegi, Łańcut i Markowa.

Rysunek 17. Obszary występowania wód geotermalnych na terenie powiatu łańcuckiego

Biomasa

To rodzaj najstarszego i najszerzej wykorzystywanego paliwa np. poprzez: spalanie biomasy roślinnej (drewna opałowego z lasów), spalanie śmieci komunalnych, wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (rzepak), fermentację alkoholową (ziemniaki) w celu wytworzenia etanolu jako dodatku do paliw silnikowych, uzyskiwanie biogazu w wyniku beztlenowej fermentacji metanowej odpadowej masy organicznej, energetyczne wykorzystanie gazu wysypiskowego. Obecnie na Podkarpaciu obserwuje się wzrost zainteresowania alternatywnym paliwem jakim jest właśnie biomasa.

W chwili obecnej tego rodzaju paliwo wykorzystywane jest w lokalnych (domowych) kotłowniach .

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

3.11 ODPADY

Odpady komunalne

Powstawanie odpadów do jeden z najpoważniejszych problemów w ochronie środowiska. Podstawową zasadą gospodarowania odpadami jest unikanie bądź ograniczanie ich powstawania, a w dalszej kolejności przygotowanie do ponownego użycia, zapewnienie ich recyklingu lub unieszkodliwianie poprzez składowanie. Pod pojęciem zapobiegania powstawaniu odpadów należy rozumieć środki zastosowane w odniesieniu do produktu, materiału lub substancji, zanim staną się one odpadami zmniejszające ilość powstających odpadów, w tym również przez ponowne użycie lub wydłużenie okresu używania produktu, negatywne oddziaływanie wytworzonych odpadów na środowisko i zdrowie ludzi, zawartych substancji szkodliwych w produkcie i materiale. Od 1 lipca 2013 roku zaczęły obowiązywać nowe zasady odbioru odpadów regulowane ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r. Obowiązek podpisania umowy z firmą wywozową przejęły gminy z terenu powiatu. Za odbiór odpadów właściciele nieruchomości uiszczają opłatę opartą na określonej przez gminę podstawowej stawce. Osoby segregujące odpady zgodnie z zasadą „ekologiczni płacą mniej" płacą niższą stawkę – jest to redukcja odpadów trafiających na składowiska.

Sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów zostały określone w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawaniu Odpadów.

Zgodnie z zapisami tam zawartymi zapobieganie powstawaniu odpadów komunalnych można realizować m. in. poprzez:

edukację i oddziaływanie na decyzje konsumenckie mieszkańców w zakresie:

- ograniczania zbędnych zakupów,
- wybieranie produktów trwałych i o niższej zawartości substancji szkodliwych,
- wykorzystywanie toreb wielokrotnego użytku
- edukację i promowanie zapobieganiu odpadów w instytucjach poprzez:
- upowszechnianie zielonych zamówień publicznych
- wdrażanie systemów zarządzania środowiskiem (np. EMAS)
- promowanie i wsparcie instytucjonalne i proceduralne dla ponownego użycia (m. in. wsparcie dla usług opartych na naprawach, wypożyczanie, giełdy używanych rzeczy itd.)
- oddziaływanie na producentów produktów i opakowań (wdrażanie nowych technologii i ekoprojektowanie na wszystkich etapach cyku życia),

Powyższe działania powinny być stymulowane poprzez stosowanie odpowiednich instrumentów ekonomicznych.

Jednym z podstawowych działań w zakresie powstawania odpadów powinno być podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez akcję edukacyjną rozumianą jako:

- szkolenia,
- udostępnianie informacji konsumentom o wpływie produktów na środowisko (np. filtr papierosa zawierający plastik może zatruć 500 do 1000 litrów wody, natomiast wyrzucony na jezdnię będzie się rozkładał 12 lat)
- ulotki
- portale promujące określone produkty i zachowania.

Spośród proponowanych metod zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych w życiu codziennym można wymienić następujące zachowania, postawy czy też sposoby uniknięcia powstania odpadów.

- wybieranie produktów, które nie posiadają zbędnych opakowań,
- wielokrotne używanie opakowań nadających się do danego celu
- racjonalne wykorzystanie papieru poprzez wykorzystanie obu stron kartki,
- naklejka NIE na skrzynce pocztowej (dotyczy nieadresowanej korespondencji oraz ulotek reklamowych)
- korzystanie z elektronicznego przesyłu poczty,
- tworzenie punktów, miejsc pozwalających na wielokrotne udostępnianie gazet i magazynów czytelnikom,
- kupowanie baterii nadających się do ładowania zamiast baterii jednorazowych,
- unikanie jednorazowych kubków, talerzy, sztućców i ręczników,
- kupno i konsumpcja napojów, pożywienia, środków chemicznych w opakowaniach, które można zwrócić lub ponownie napełnić,
- przekazywanie zużytej odzieży obuwia, mebli do ponownego użycia,
- wybieranie produktów trwałych,
- czytanie etykiet na produktach i świadome podejmowanie decyzji konsumenckich.

Zachowania takie powinny być utrwalane w mentalności współczesnego konsumenta.

Do systemowych środków zapobiegających powstawaniu odpadów, poza oddziaływaniem na konsumenta należy zaliczyć te, wskazane w załączniku nr 5 do ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r.

- wykorzystanie środków planowania lub innych instrumentów ekonomicznych wspierających efektywne wykorzystanie zasobów,
- promocja badań i rozwoju w obszarze pozyskiwania czystszych i bardziej oszczędnych produktów i technologii oraz upowszechnianie i wykorzystywanie wyników takich badań,
- opracowanie skutecznych i przydatnych wskaźników presji na środowisko związanej z wytwarzaniem odpadów

Wśród środków, które mogą mieć wpływ na fazę projektu, produkcji i dystrybucji produktów należy wymienić:

- promocję eko-projektowania
- propagowanie ponownego użycia lub naprawy wyrzucanych produktów lub ich składników w szczególności poprzez stosowanie środków edukacyjnych, ekonomicznych, logistycznych i innych takich jak: tworzenie w PSZOK miejsc na rzeczy do ponownego użycia po małych naprawach.

Obowiązującym dokumentem określającym zasady gospodarowania odpadami na obszarze województwa jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022" uchwalony przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w 2017 r. Aktualizacja planu gospodarki odpadami w województwie spowodowała konieczność jednoczesnej zmiany uchwały sejmiku województwa podkarpackiego, w szczególności w zakresie określonych tam regionów gospodarki odpadami komunalnymi oraz regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach oraz instalacji zastępczych dla tych regionów.

W aktualnym WPGO określono 5 nowych regionów gospodarki odpadami komunalnymi: Region Centralny (obejmuje 25 gmin), Region Północny (obejmuje 36 gmin), Region Wschodni (obejmuje obszar 31 gmin), Region Południowy (obejmuje obszar 42 gmin) oraz Region Zachodni (obejmuje obszar 26 gmin). Powiat łańcucki należy do dwóch Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi. W skład regionu Centralnego wchodzą gmina Miasto Łańcut gmina wiejska Łańcut i gmina Markowa) natomiast Północnego gminy Czarna, Białobrzegi, Rakszawa i Żołynia.

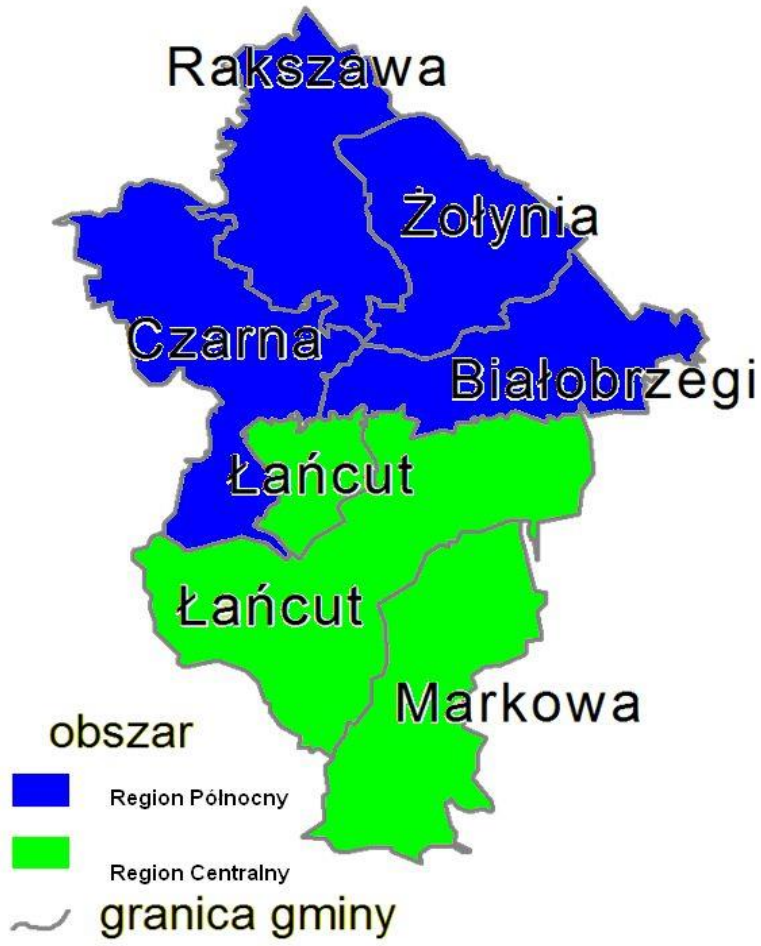

Rysunek 18 Przynależność gmin w powiecie do regionów gospodarki odpadami

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nakazała przekazywanie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) wyznaczonych nie tylko zapisami WPGO ale przede wszystkim przez przepisy uchwały w sprawie wykonania WPGO. Tylko w przypadku gdy RIPOK uległ awarii lub nie może przyjąć odpadów z innych przyczyn mogą być one przekazane do instalacji zastępczej. W pierwszej kolejności do instalacji zastępczej w tym regionie, w przypadku braku mocy przerobowej poza region. W regionie centralnym instalacją regionalną do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (RIPOK) wyznaczona została instalacja termicznego przekształcania z odzyskiem energii w Rzeszowie ul. Ciepłownicza 8. Instalacja jest własnością PGE Energia Ciepła. Natomiast dla odpadów zielonych instalacją RIPOK jest kompostownia odpadów zielonych w Rzeszowie, administrowana przez MPGK Rzeszów ul. Ciepłownicza 11. Niestety instalacja dla odpadów zielonych nie posiada wydajności pozwalającej na zaspokojenie potrzeb regionu w zakresie przetwarzania odpadów komunalnych. Stąd też gminy z powiatu łańcuckiego wchodzące w skład regionu centralnego mają problemy z zagospodarowaniem odpadów zielonych.

W regionie północnym instalacją RIPOK dla zmieszanych odpadów komunalnych wyznaczona została instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP) w Giedlarowej, instalacja MBP w Sigiełkach, Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych(MBP) w Stalowej Woli, Zakład Segregacji i Kompostownia Odpadów ul. Strefowa 8 Tarnobrzeg. Natomiast dla odpadów zielonych Kompostownia osadów i biokomponentów KOMWITA Leżajsk, oraz Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów Stalowa Wola

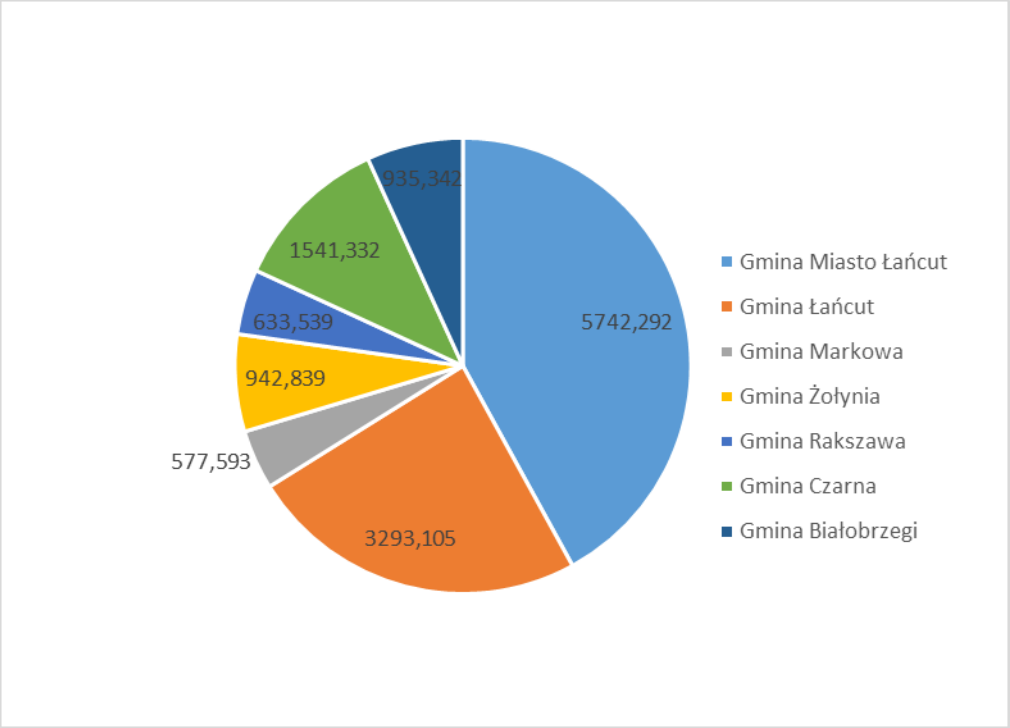

Rysunek 19. Zestawienie Ilości odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości oraz zebranych w PSZOK w poszczególnych gminach powiatu w 2016r

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

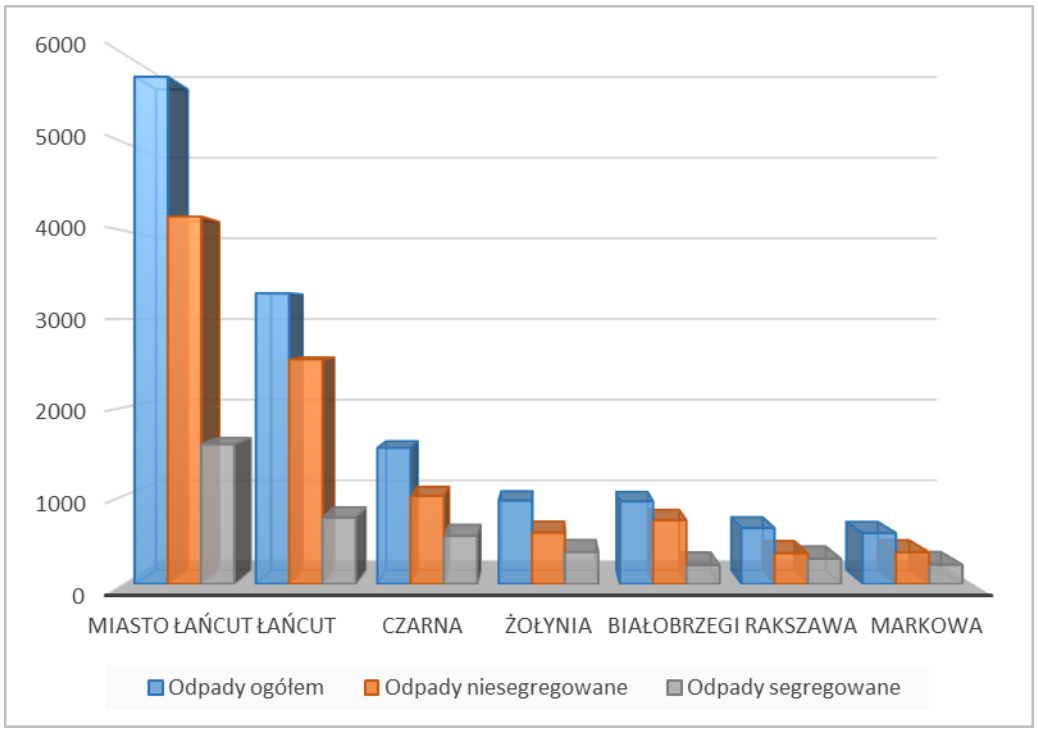

Rysunek 20. Zestawienie ilości odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości oraz zebranych w PSZOK w poszczególnych gminach powiatu w 2016

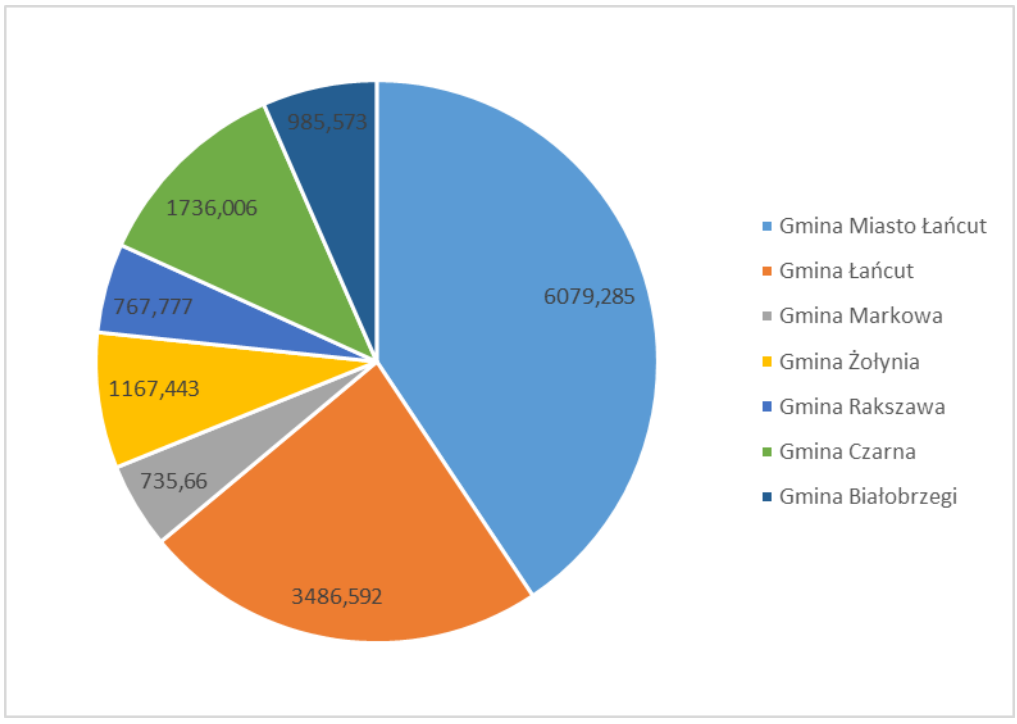

Rysunek 21. *Zestawienie Ilości odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości oraz zebranych w PSZOK w poszczególnych gminach powiatu w 2017r*

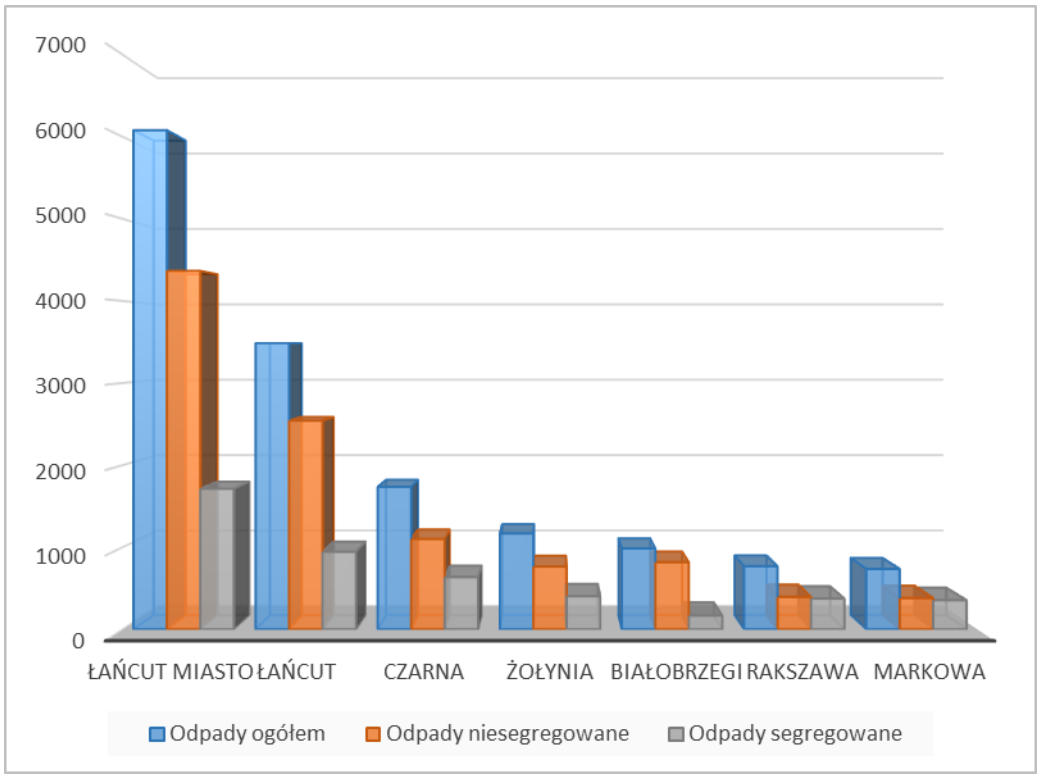

Rysunek 22. *Zestawienie ilości odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości oraz zebranych w PSZOK w poszczególnych gminach powiatu w 2017*

Analizując powyższe dane można zauważyć, że ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych od jednego mieszkańca powiatu w roku 2016 wynosiła 174,91 kg natomiast w 2017 wynosiła 185,26 kg, wzrost ilości odebranych i zebranych odpadów wynosił około 6%.

Ze względu na tereny wiejskie część wytworzonych odpadów jest zagospodarowywanych u źródła (spalanie drewna, kompostowanie , karmieni zwierząt itp.)

Odpady przemysłowe

Odpady przemysłowe to odpady powstające w wyniku działalności gospodarczej. Odpady przemysłowe zostają wytwarzane nie tylko przez zakłady produkcyjne, ale również w szpitalach, magazynach, warsztatach samochodowych, zakładach budowlanych.

Do odzysku poza instalacjami (głównie jako rekultywacja terenów niekorzystnie przekształconych) odzyskano w 2016 r. 1975.90 Mg odpadów. Na terenie powiatu nie jest zlokalizowane działające składowisko odpadów.

4. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

4.1. WZMOCNIENIE INSTYTUCJONALNE

Absorpcja środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych, możliwych do pozyskania, w tym na ochronę środowiska wymaga zapewnienia sprawnego systemu zarządzania, monitorowania stanu środowiska kontroli i oceny realizacji zadań związanych z ochroną środowiska (m. in. bezpieczeństwa ekologicznego) oraz wdrażania, informowania i promocji działań na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska, monitorowania wpływu na środowisko przedsięwzięć bezpośrednio ze środowiskiem nie związanych). Przewidywane działania dotyczą zatrudnienia kadry o odpowiednich kwalifikacjach niezbędnej do działania instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków technicznych umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków

CEL STRATEGICZNY: Sprawne funkcjonowanie administracji do spraw ochrony środowiska.

Działania w zakresie realizacji celu strategicznego:

- tworzenie warunków technicznych umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków dotyczących ochrony środowiska, w tym wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i oceny efektów ekologicznych (m.in. zaopatrzenie w odpowiedni sprzęt i oprogramowanie, dostęp do Internetu, wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania środowiska,

4.2. STYMULOWANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO POWIATU Z UWZGLĘDNIENIEM ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY: Zwiększenie roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- prowadzenie polityki zmierzającej do racjonalnego korzystania ze środowiska i jego zasobów.

4.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA, DOSTĘP DO INFORMACJI I POSZERZENIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

Działania jakie będą podejmowane w ramach realizacji tego celu powinny przyczynić się do wykreowania społeczeństwa o wysokim poziomie zachowań, świadomego wzajemnych powiązań pomiędzy zagadnieniami gospodarczymi, społecznymi, ekologicznymi i politycznymi. Podstawowym i głównym celem edukacji ekologicznej jest podniesienie świadomości ekologicznej społeczności powiatu, przejawiające się w postaci pozytywnych zachowań proekologicznych we wszystkich dyscyplinach życia i gospodarki, poczuciu współodpowiedzialności każdego obywatela za stan środowiska oraz umożliwieniu każdemu

człowiekowi zdobywania wiedzy niezbędnej dla poprawy środowiska. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz prawo do informacji i udziału obywateli to podstawowe warunki spełnienia założeń realizacji idei zrównoważonego rozwoju.

CEL STRATEGICZNY: Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw sprzyjających osiąganiu efektów ekologicznych;
- rozwijanie edukacji ekologicznej na wszystkich poziomach szkolnictwa;
- propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej;
- edukacja na rzecz ochrony powietrz, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji,
- propagowanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji i komunikacji społecznej i udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów);
- współpraca samorządów wszystkich szczebli w zakresie prezentacji o treściach ekologicznych w ramach oferty programowej regionalnych i lokalnych ośrodków telewizyjnych, radiowych i prasowych (praca ciągła);
- wspieranie jednostek zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi w zakresie: organizowania wystaw o charakterze edukacyjnym; działalności w zakresie muzealnictwa o charakterze przyrodniczym; rozwoju ścieżek edukacyjnych w terenie;

4.4. ASPEKTY EKOLOGICZNE W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

Planowanie przestrzenne w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego zapewnia warunki utrzymania równowagi przyrodniczej. Przepisy, zwłaszcza ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zapewniają integrację problematyki środowiskowej z problematyką planowania przestrzennego.

CEL STRATEGICZNY: Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego województwa, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- rozpoznanie środowiska przyrodniczego w zakresie niezbędnym do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewniających

optymalne relacje pomiędzy terenami inwestowania a terenami otwartymi oraz wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię;
- identyfikacja obszarów problemowych, konfliktów przestrzennych i środowiskowych;
- współpraca instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek w zakresie zagospodarowania przestrzennego na różnych szczeblach.

4.5. MECHANIZMY PRAWNO- EKONOMICZNE I FINANSOWE

W najbliższych latach działania będą ukierunkowane na dalszą efektywną realizację wymagań ochrony środowiska na obszarze Unii Europejskiej, wspieranie mechanizmów rynkowych oraz upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego. Produkty przyjazne środowisku mogą stać się czynnikiem decydującym, jeżeli chodzi o konkurencyjność na rynku. Należy się więc spodziewać zainteresowania systemami zarządzania środowiskowego. W najbliższych latach działania ukierunkowane będą na tworzenie warunków sprzyjających wdrażaniu tych systemów.

CEL STRATEGICZNY: Skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:
- zwiększenie nakładów na ochronę środowiska, w tym skuteczne pozyskiwanie środków finansowych na realizację projektów proekologicznych
- promocja i wdrażanie systemu „zielonych zamówień" realizowanych ze środków publicznych, a także uruchomienie „zielonych miejsc pracy" oraz wykorzystywanie środków pomocowych UE dla uruchomienia tych programów;
- preferencje proekologiczne w podatkach i opłatach lokalnych;
- kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosownie zasady „zanieczyszczający płaci";
- edukacja na temat systemów zarządzania środowiskowego, zwłaszcza w aspekcie korzyści finansowych.

5. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY I POPRAWY STANU ŚRODOWISKA

5.1. PRIORYTETY EKOLOGICZNE

W oparciu o dotychczas obowiązujące strategie, programy i plany, raporty sporządzone na wszystkich szczeblach zarządzania oraz w oparciu o aktualny stan środowiska stwierdza się, że ochrona wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne nadal są priorytetowymi dziedzinami ochrony środowiska. Większą wagę należy przyłożyć do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych i ochrony powietrza, a także

ograniczenia uciążliwości hałasu. Przy wyznaczaniu priorytetów ekologicznych przyjęto następujące kryteria**:**

1) zgodność z priorytetami wyznaczonymi w polityce ekologicznej instytucji wyższego szczebla;
2) zgodność z priorytetami ekologicznymi wynikającymi z przynależności do Unii Europejskiej oraz wynikającymi z dokumentów strategicznych przyjętych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym (Strategia rozwoju województwa podkarpackiego, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020; Strategia rozwoju powiatu itd.);
3) możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego na poprawę określonych działań na rzecz środowiska.

Zgodnie z w/w kryteriami zdefiniowane zostały następujące priorytety ekologiczne:

Priorytet 1. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych
Priorytet 2. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej
Priorytet 3. Ochrona przed hałasem

W obrębie priorytetów, wyszczególnione zostały cele krótkookresowe (na okres najbliższych 4 lat od uchwalenia programu) i średniookresowe (na okres najbliższych 8 lat od uchwalenia programu), a w ich obrębie kierunki działań. Wskazane zostały działania priorytetowe wraz z podaniem terminów ich realizacji, szacunkowych kosztów i instytucji odpowiedzialnych za ich realizację.

Priorytetowe działania proekologiczne:

- **w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawianych** – wspieranie działań związanych z wykorzystaniem energii słonecznej, energii geotermalnej, energii wiatru oraz biomasy.
- **w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej –** wspieranie projektów dotyczących redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery; projekty na rzecz ograniczania niskiej emisji;
- **w zakresie ochrony przed hałasem –** wspieranie działań związanych z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, w szczególności hałasu komunikacyjnego;

POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ – PRIORYTET 1

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE ORAZ UREGULOWANIA PRAWNE

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego jest jednym z istotnym elementów zrównoważonego rozwoju, zarówno w dziedzinie energetycznym jak i

ekologicznym. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii zależy od zasobów i technologii ich przetwarzania.

W powiecie istnieją warunki eksploatacji "zielonej energii" bazujących na wykorzystaniu: energii słonecznej, energii geotermalnej, biomasy. Ich wykorzystanie nie jest na razie zadawalające.

Ustawa Prawo energetyczne nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną, obowiązek zakupu wytwarzanej na terytorium kraju energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii przyłączonych do sieci.

Konieczność wykorzystywania alternatywnych źródeł wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian) ograniczoności źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym powiatu. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

Obowiązujące aktualnie przepisy prawa regulujące sytuację prawną podmiotów posiadających i prowadzących obiekty wytwórcze energii odnawialnej, proekologiczna polityka Państwa, a przede wszystkim obowiązek odkupu „zielonej energii" przez przedsiębiorstwa zajmujące się jej przesyłem i dystrybucją oraz możliwości korzystania z linii kredytowych i funduszy pomocowych, stworzyły sprzyjający klimat dla rozwoju działalności inwestycyjnej w tym zakresie.

Należy jednak podkreślić występowanie istotnych dla całego procesu pozyskiwania energii odnawialnej przeszkód i trudności. Zapisy takich dokumentów jak „Polityka energetyczna państwa" oraz "Strategia rozwoju energetyki odnawialnej" wskazują na pożądany kierunek rozwoju. Ciągle jednak brak mechanizmów skutecznie wspierających ten rozwój. Przepisy prawa często ulegają zmianom. Wprowadzenie „Prawa energetycznego" i kolejnych rozporządzeń wykonawczych nie zmieniło radykalnie tego stanu rzeczy.

CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe

- **Cel nr 1 -** Wzrost udziału energii odnawialnej (do uzyskania 14% w 2020 roku).
- **Cel nr 2 -** Zmniejszanie energochłonności w procesach wytwórczych, świadczenia usług oraz konsumpcji.

Działania inwestycyjne:

1) budowa instalacji wykorzystujących energię odnawialną
2) inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
   a) budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
   b) montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltanicznych,

c) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów - wymiana wyposażenia na energooszczędne

Działania nieinwestycyjne:

1) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii oraz nowych rozwiązań technologicznych;
2) włączenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego i planów rozwoju regionalnego;
3) systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
4) podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym;
5) promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

Cel krótkookresowy

- **Cel nr 1 -** Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo - energetycznym

Działania inwestycyjne:

1) budowa instalacji do pozyskiwania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych .

Działania nieinwestycyjne:

1) wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej

Działania zmierzające do realizacji założonych celów należy w szczególności koncentrować na obszarach, gdzie występują udokumentowane źródła i zasoby energii odnawialnej.

OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, KLIMATU I WARSTWY OZONOWEJ - PRIORYTET 2

INFORMACJE OGÓLNE

Obszar powiatu pod względem jakości powietrza zalicza się do czystszych regionów w Polsce. Pomimo generalnie zadowalającej jakości powietrza występują problemy związane z tzw. „niską emisją" – t.j. emisji z kotłowni przydomowych – spalanie węgla kamiennego często o dużej zawartości popiołu i siarki oraz odpadów.

Realizacja priorytetu powinna przyczynić się do zapewnienia wysokiej jakości powietrza, spełniającej wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz do poprawy warunków życia ludzi. oraz do zmniejszenia zagrożeń wynikających z globalnego ocieplenia.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe

- **Cel nr 1** - Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.
- **Cel nr 2** - Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Działania inwestycyjne:

1) ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę i modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego;
2) redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii oraz termomodernizację budynków;

Działania nieinwestycyjne:

1) działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;

Cele krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych i ogrzewnictwa indywidualnego,
- **Cel nr 2** - Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych,
- **Cel nr 3** - Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Ochrona powietrza atmosferycznego

Działania inwestycyjne:

1) redukcja niskiej emisji poprzez: modernizacje kotłowni komunalnych i w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych, rozbudowę sieci gazowej celem umożliwienia wykorzystania gazu w indywidualnych systemach grzewczych, termomodernizację budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Działania nieinwestycyjne:

1) propagowanie zwiększania wykorzystania paliw alternatywnych (np. biopaliwa);

2) promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Ochrona klimatu i warstwy ozonowej

Wszystkie kierunki działań zmierzających do ochrony powietrza atmosferycznego będą jednocześnie przeciwdziałać zmianom klimatu. Zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń wiązać się będzie ze zmniejszeniem emisji dwutlenku węgla (głównego gazu cieplarnianego), który towarzyszy we wszystkich procesach przemysłowych emisji innych zanieczyszczeń powietrza (głownie spalanie paliw organicznych). Ponadto realizacja działań w zakresie ochrony klimatu wymagać będzie aktywnych prac podejmowanych w wielu innych sektorach m.in. w gospodarce odpadami, leśnictwie, rolnictwie.

Działania inwestycyjne:

1) wszystkie działania inwestycyjne w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza;
2) wszystkie działania w odniesieniu do gospodarki odpadami (zmniejszenie ilości odpadów u źródła, odzysk odpadów), gospodarki leśnej (zwiększanie lesistości - jeden ze sposobów pochłaniania CO_2) i gospodarki rolnej (rozwój upraw energetycznych).

Działania nieinwestycyjne:

1) promowanie i wspieranie wzorców konsumpcji i produkcji pożądanych z punktu widzenia ochrony klimatu oraz kreowanie świadomości społecznej w zakresie ochrony warstwy ozonowej.

DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA

Tabela 5. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony powietrza

L.p	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	*2.*	*3.*	*4.*	***5.***
1.	Przedsięwzięcia wymagające realizacji celem ograniczenia emisji niskiej z sektora komunalnego i komunikacji .	przedsiębiorstwa, JST, właściciele budynków	2019-2026	środki własne przedsiębiorstw, środki JST, fundusze UE
2.	Realizacja działań i przedsięwzięć wykorzystujących w produkcji energii - źródła odnawialne.	JST, przedsiębiorstwa właściciele budynków	2019-2026	środki własne przedsiębiorstw, środki samorządowe, EFRR, FS
3.	Realizacja zadań w zakresie poprawy infrastruktury drogowej i usprawnienia płynności ruchu.	zarządzający drogami	2019-2026	środki własne, EFRR

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

OCHRONA PRZED HAŁASEM - PRIORYTET 3

INFORMACJE OGÓLNE

Realizacja priorytetu ma na celu zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku i promieniowania elektromagnetycznego. Przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców w rejonach, w których hałas jest uciążliwy i skuteczniejszej ochrony ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- **Cel nr 1 -** Zmniejszenie uciążliwości powodowanej emisją ponadnormatywnego hałasu pochodzącego od środków transportu, na obszarach o największym zagrożeniu /droga krajowa, autostrada/
- **Cel nr 2 -** Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.
- **Cel nr 3 -** Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego - utrzymanie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzenia dotrzymania tych poziomów.

Kierunki działań

Ochrona przed hałasem

Działania w zakresie realizacji długoterminowych celów w zakresie ochrony przed hałasem dotyczą realizacji inwestycji (związane z budową i remontem dróg) oraz działań nieinwestycyjnych.

Działania inwestycyjne:

- modernizacje i remonty nawierzchni dróg,
- stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;
- zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;

Działania nieinwestycyjne:

- preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne), mogących powodować uciążliwość hałasową.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W tym zakresie powiat nie będzie podejmować działań o charakterze inwestycyjnym. W przypadku działań o charakterze nieinwestycyjnym, dotyczyć to będzie właściwego planowania /lokalizacji przestrzennej obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne/.

Działania nieinwestycyjne:

- uwzględnianie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych w aktualizowanym planie zagospodarowania przestrzennego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Działania w zakresie ograniczania negatywnego oddziaływania hałasu dotyczyć będą przede wszystkim hałasu drogowego i koncentrować się będą w otoczeniu dróg.

Działania z zakresie ochrony promieniowania elektromagnetycznego koncentrować się będą wokół systemów przesyłowych energii elektrycznej oraz stacji telefonii komórkowej.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

6.1. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie **jest Zarząd Powiatu**. Współdziała on z organami administracji rządowej i samorządowej, instytucjami i innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Program będzie realizowany zgodnie z kompetencjami przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno-administracyjne oraz finansowo-ekonomiczne.

Podstawowy podział kompetencji organów administracji (w tym powiatu) w zakresie ochrony środowiska reguluje art. 378 ustawy Prawo ochrony środowiska. Istnieją jednak pewne wyjątki dotyczące kompetencji reglamentujących sposób korzystania ze środowiska, zawarte w innych ustawach.

Warunkiem realizacji założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Program realizowany będzie także poprzez gminy posiadające instrument zarządzania przestrzenią i środowiskiem, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na tym poziomie nastąpi **lokalizacja przedsięwzięć ochrony środowiska**.

Na poziomie powiatu organem realizującym działania określone w Programie jest **starosta**, dysponujący instrumentami prawnymi (decyzje, zezwolenia, uzgadnianie, koncesje, kontrola i monitoring, nadzór, publiczne rejestry) umożliwiającymi realizację zadań, między innymi, w zakresie: zalesień i nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, łowiectwa, ochrony przed hałasem, korzystania z zasobów wodnych, wytwarzania, składowania i transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, procesu inwestycyjnego, związane z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Założone w programie działania realizowane będą również przez **przedsiębiorstwa i podmioty gospodarcze** przestrzennie przypisane do powiatu, zobowiązane do zarządzania środowiskiem, zgodnie z wymogami obowiązującego prawa.

Innymi współrealizatorami programu będą też organy administracyjne wyższego szczebla (rządowe i samorządowe), organizacje pozarządowe (głównie w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa), przedsiębiorcy, instytucje finansujące zadania z zakresu ochrony środowiska itp.

Odbiorcami Programu będzie **społeczeństwo powiatu**, które poprzez wzrost wiedzy o stanie środowiska, może ją spożytkować do kontroli realizacji i efektów wdrażania Programu, do działań na rzecz ochrony środowiska na poziomie lokalnym i do osiągania określonych korzyści.

6.2. INSTRUMENTY I NARZĘDZIA REALIZACJI PROGRAMU

Cele ekologiczne określone w Programie mogą być skutecznie realizowane przez instrumenty wynikające z przepisów prawa, struktury zarządzania środowiskiem, rachunku efektywności ekonomicznej (finansowe i ekonomiczne) i polityki społecznej. Pomimo że Program nie jest aktem prawa miejscowego, wpływa na sytuację prawną podmiotów będących poza administracją. Wynika to z prawa ochrony środowiska np. z art. 186 pkt 4, który stanowi, że organ administracji nie może wydać pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, jeżeli byłoby to niezgodne m.in. z programami ochrony środowiska. Wnioskodawca nie uzyska żądanego pozwolenia, jeśli jego treść kłóciłaby się z Programem.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

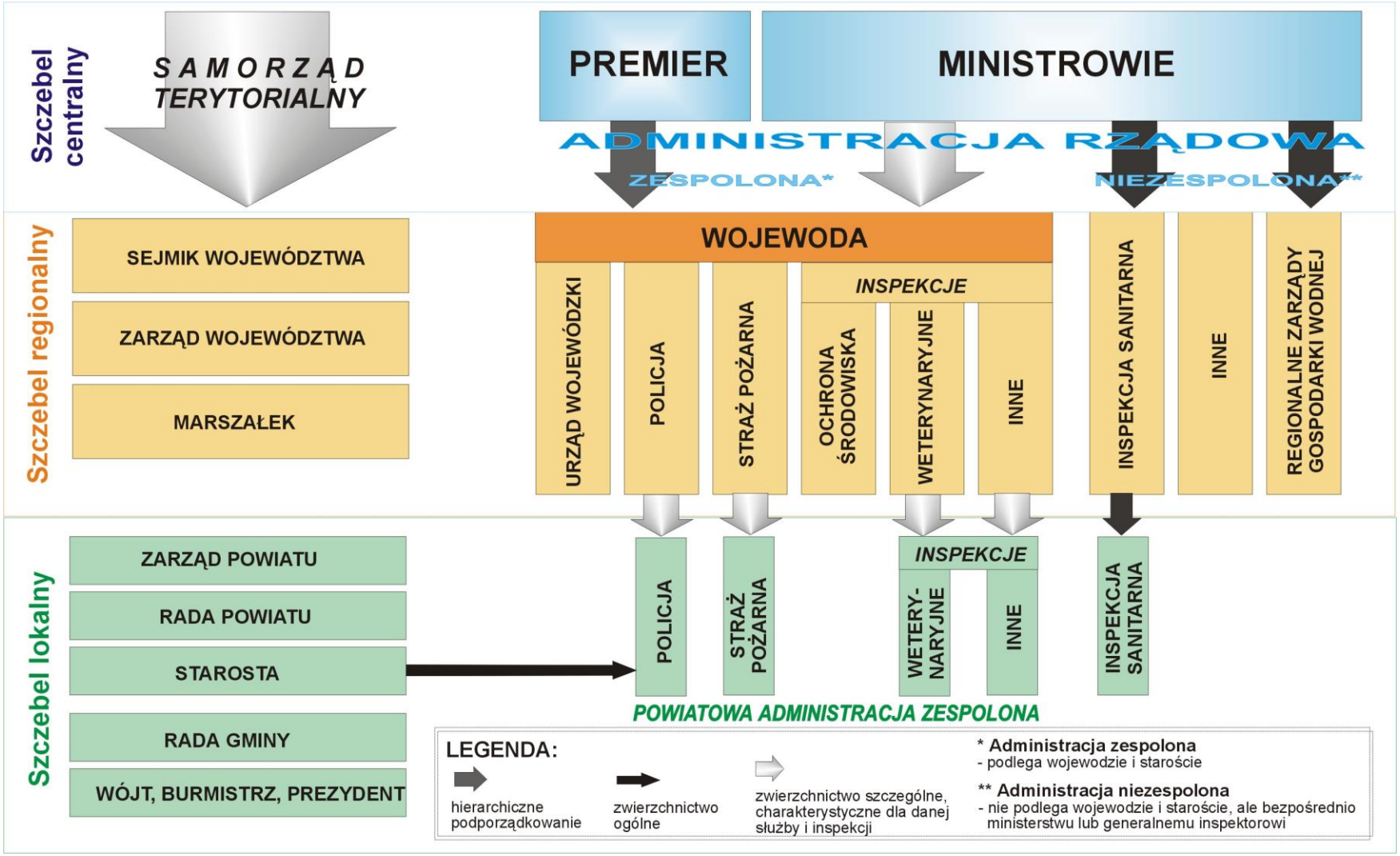

Instrumenty prawno-administracyjne

Instrumenty prawne to przede wszystkim decyzje administracyjne, pozwolenia, zezwolenia oceny, programy m.in.:

- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach;
- pozwolenia na budowę wydawane zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - pozwalające na korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, koncesje na poszukiwanie złóż kopalin, pozwolenia wodnoprawne;
- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jakości powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych, pól elektromagnetycznych w środowisku, stanu akustycznego środowiska;
- zgody na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na gospodarcze wykorzystanie odpadów;
- rejestry terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz standardowych norm jakości gleby lub ziemi, a także rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, parków narodowych,
- programy naprawcze i pogramy dostosowawcze takie jak: programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, programy zalesień i zadrzewień, tworzone w celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska, w przypadkach wskazanych w prawie ochrony środowiska lub innych przepisach szczególnych;
- plany gospodarki odpadami, plany ochrony przeciwpowodziowej.

Instrumenty administracyjne to przede wszystkim**:**

- plany dotyczące konkretnych obszarów m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- strategie i programy branżowe respektujące wymagania ochrony środowiska;

Instrumenty finansowe i ekonomiczne to m.in:

- opłaty naliczane za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- skutki finansowe wynikające z odpowiedzialności karnej i cywilnej,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje z europejskich funduszów strukturalnych i Funduszu Spójności udzielane za pośrednictwem właściwych Programów Operacyjnych,
- zwolnienia i ulgi podatkowe;

Instrumenty społeczne

Efektywność Programu w dużej mierze uzależniona jest od społecznej akceptacji działań związanych z obowiązkiem ochrony środowiska i aktywnym działaniem społeczności zwłaszcza lokalnych. Niezbędne będą więc działania na rzecz łagodzenia konfliktów m.in. związanych z rozwojem inwestycyjnym na obszarach objętych ochroną przyrody. Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa, tzw. “uczenie się poprzez działanie” to przede wszystkim:

- działania samorządu w zakresie dokształcania się i systemów szkoleń, interdyscyplinarnego modelu pracy, współpracy i partnerstwa w systemach sieciowych.
- budowanie powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem poprzez:
  - ✓ udział społeczeństwa w zarządzaniu (systemy konsultacji i debat publicznych) oraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko;
  - ✓ wprowadzenie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne);
  - ✓ zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku poprzez tworzenie baz danych o środowisku i jego zagrożeniach.

Procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko oraz przepisy prawne dotyczące pozwoleń zintegrowanych, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa to narzędzia do zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko. W sytuacji, gdy brak jest możliwości całkowitego uniknięcia negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia różnorodności biologicznej np. przy realizacji inwestycji związanych z ochrona przeciwpowodziową i inwestycji drogowych konieczne będzie zastosowanie działań kompensacyjnych.

6.3. METODY I CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEPROWADZANIA ANALIZY REALIZACJI USTALEŃ PROGRAMU

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie za pomocą monitorowania opierającego się o dane własne, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), Państwowy Monitoring Środowiska w Rzeszowie, a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy należy przyjąć rok 2016 r.
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- ocena wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Obowiązkiem **Starosty** jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Powiatu. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

7. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

7.1. INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT ŹRÓDEŁ FINANSOWANIU PROGRAMU

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie lokalnym.

Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

1) **publicznych**, w tym:
- krajowych, pochodzących z budżetu państwa, budżetów samorządu terytorialnego, pozabudżetowych instytucji publicznych,
- zagranicznych, pochodzących, między innymi, funduszy strukturalnych, Inicjatywy Wspólnoty, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, instrumentu finansowego na rzecz środowiska LIFE+, fundacji itp.

2) **niepublicznych**, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:
- dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje, programy pomocowe,
- fundusze własne inwestorów.

Ważne zadanie w finansowaniu zadań przewidzianych do realizacji w Programie odgrywać będą pożyczki i dotacje z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, fundusze inwestorów, środki z funduszy strukturalnych (krajowych i zagranicznych).

W latach 2014-2020 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z:

- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,**;**
- Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym, z których najważniejszy dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko" oraz „Innowacyjna Gospodarka" (m.in. dofinansowanie projektów środowiskowych w przedsiębiorstwach związanych m.in. ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności) i „Kapitał Ludzki" (m.in. podnoszenie kwalifikacji administracji i służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz szkolenia związane z edukacją ekologiczną);
- programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (dotyczy zewnętrznych granic zewnętrznych UE): Program Polska-Słowacja (dofinansowanie ze środków EFR ma przekroczyć 85 ml euro), Program dla Europy Środkowej [ang. akronim CEP],

7.2. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEZ WAŻNIEJSZE INSTRUMENTY FINANSOWE

Program Operacyjny "Infrastruktura i Środowisko"

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ 2014-2020) to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczny. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.

POIiŚ 2014-2020 będzie kontynuował główne kierunki inwestycji określone w jego poprzedniku – POIiŚ 2007-2013. Dotyczą one przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej kraju w najważniejszych sektorach gospodarki.

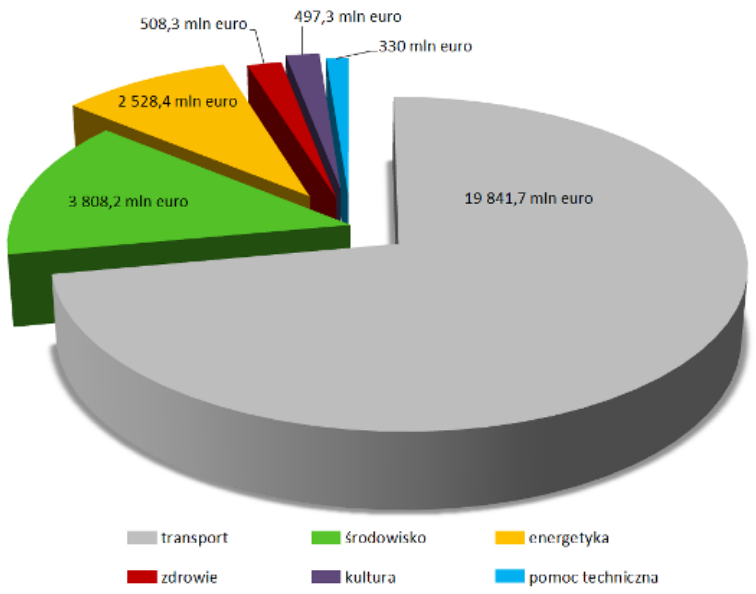

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 zostanie przeznaczonych 37,6 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27,9 mln euro, w tym na sektor środowisko przeznaczono 4,8 mld euro. W ramach w/w Programu przewidziano następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, systemowy i konkursowy. tzw „duże projekty" (w przypadku środowiska o wartości powyżej 25 mln euro) mogą ubiegać się o dofinansowanie zarówno w trybie indywidualnym jak i konkursowym.

Na liście projektów kluczowych POIiŚ z terenu województw podkarpackiego nie znalazł się żaden ze zgłoszonych projektów sektora środowiskowego. Istnieje możliwość ubiegać się o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym.

Na mocy porozumień WFOŚiGW będą pełnić rolę Instytucji Wdrażających dla projektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz Osi Priorytetowej II Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, których wartość nie przekracza 25 mln euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, przyjęty Uchwałą Nr 335/8061/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 9 kwietnia 2014 r.

Struktura programu:

Oś priorytetowa	Fundusz	Wkład UE
OP 1 Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	EFRR	374 372 710
OP 2 Cyfrowe Podkarpackie	EFRR	76 039 212
OP 3 Czysta energia	EFRR	253 741 612
OP 4 Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	EFRR	199 159 639
OP 5 Infrastruktura komunikacyjna	EFRR	398 382 648
OP 6 Spójność przestrzenna i społeczna	EFRR	221 443 259
OP 7 Regionalny rynek pracy	EFS	235 355 117
OP 8 Integracja społeczna	EFS	169 088 779
OP 9 Jakość edukacji i kompetencji w regionie	EFS	114 927 311
OP 10 Pomoc techniczna	EFS	69 703 020
Razem	EFRR	**1 523 139 080**
Razem	EFS	**589 074 227**
ŁĄCZNIE		**2 112 213 307**

W zakresie ochrony środowiska największe znaczenie będą miały:

Oś priorytetowa 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka.

Jej celem jest wzrost poziomu przedsiębiorczości oraz poprawa zewnętrznej konkurencyjności regionu. Na jej realizację przeznaczone zostanie **ponad 374 mln euro z EFRR**. Głównym beneficjentem tych środków będą przedsiębiorcy realizujący projekty z zakresu prac badawczo- rozwojowych oraz wprowadzający innowacyjne rozwiązania. Ostatecznie wpłynie to na zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą B+R i przedsiębiorcami oraz wzrost absorpcji innowacji w gospodarce.

Oś priorytetowa 3 Czysta energia (ponad 253 mln euro) realizuje cel tematyczny 4. *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach i jest* osią

współfinansowaną z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Celem nadrzędnym tej osi jest poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.

Oś priorytetowa 4 Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego (ponad 199 mln euro z EFRR) jest osią obejmującą cel tematyczny 5. *Promowanie dostosowania do zmian klimatu*, *zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem* oraz cel tematyczny 6. *Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami*. W osi tej przewidywana jest interwencja związana z ochroną środowiska (w tym środowiska kulturowego) oraz działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Działania te przyczynią się do realizacji celu osi, którym jest ochrona środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu.

Oś priorytetowa 5 Infrastruktura komunikacyjna, na realizacje której **przeznaczona zostanie największa alokacja w Programie – ponad 398 mln euro**, obejmuje swoim zakresem cel tematyczny 7 *Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej* oraz 4 *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach*. Oś 5 koncentruje wsparcie projektów transportowych, wpływających na poprawę jakości oferty systemu transportowego regionu (drogi, koleje, czysty transport miejski, transport multimodalny). Realizacja tego typu inwestycji przyczyni się do poprawy powiązań komunikacyjnych województwa. Lepsze połączenia transportowe, rozwój transportu publicznego oraz multimodalnego wpłyną również na poprawę spójności terytorialnej województwa, jak również wzrost konkurencyjności i ożywienia przedsiębiorczości, wywierając pozytywny wpływ na dostępność rynków pracy, nauki i usług.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

8. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska . Oznacza to konieczność monitorowania zachodzących zmian poprzez regularną ocenę stopnia jego realizacji w odniesieniu do założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem. Monitorowanie zmian pozwoli na ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności.

Prawidłowa ocena realizacji Programu wymaga przyjęcia uporządkowanego systemu mierników jego efektywności. Mierniki te dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- ekologiczne,
- społeczne (świadomości społecznej).

Mierniki ekonomiczne wynikają z finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

Do mierników ekologicznych należą mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji.

Miernikami tej grupy będą:

* jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
* długość sieci kanalizacyjnej,
* ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych od 1 mieszkańca na rok,
* powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
* wartość natężenia hałasu na terenach narażonych na działanie ponadnormatywnego poziomu,

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu Ochrony Środowiska Powiatu niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami administracji samorządowej i rządowej, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań ponadlokalnych. Przewiduje się wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany – w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa).

W tabeli nr 9 zaproponowano główne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i winna być sukcesywnie modyfikowana.

Tabela Nr 9. Wskaźniki monitorowania programu

Wskaźnik	**Stan wyjściowy**
Sieć wodociągowa	94,3 % mieszkańców
Sieć kanalizacyjna	82,1 % mieszkańców
Ilość zebranych odpadów komunalnych	13664 Mg
Ilość odpadów na jednego mieszkańca	175 kg
Ilość zebranych i odebranych w sposób selektywny odpadów komunalnych	4033 Mg

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

9. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO AKTUALIZACJI PROGRAMU ORAZ SPOSÓB ICH UWZGLĘDNIENIA W PLANIE

Do przeprowadzenia analizy wpływu skutków realizacji programu ochrony środowiska wykorzystane zostały w głównej mierze dane szacunkowe oraz informacje zawarte w innych dokumentach strategicznych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych.

Z przeprowadzonej analizy zapisów w projekcie /pod kątem wpływu na środowisko/ ww. dokumentu wynika, że:

- ⇒ określone w projekcie Programu priorytety i cele ekologiczne oraz działania wpisują się w cele ochrony środowiska, określone na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym;
- ⇒ przeprowadzona analiza i ocena działań w ramach priorytetów ekologicznych pozwala na stwierdzenie, że ich realizacja spowoduje poprawę bezpieczeństwa ekologicznego
  i jakości środowiska, a także przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego;
- ⇒ realizacja wyszczególnionych w Programie przedsięwzięć wpłynie na ograniczenie zużywania zasobów środowiskowych, **a zaniechanie realizacji działań określonych w priorytetach ekologicznych prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców powiatu**

Program jest dokumentem, który służy poprawie stanu środowiska i jego ochronie. W instrumentach realizacji Programu podkreślono rolę procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, pozwoleń, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa w zapobieganiu i ograniczaniu przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko.

Dla wszystkich przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w projekcie Programu bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter lokalny. Uciążliwości dla środowiska mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji inwestycji i będą miały charakter krótkotrwały.

W głównej mierze realizowane przedsięwzięcia będą proekologiczne. /naprawa i polepszenie stanu nawierzchni dróg, budowa systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków, przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem energii odnawialnej, usprawnienie i uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami. W przypadku innych przedsięwzięć, /mogących oddziaływać na środowisko w sposób znaczący/ realizowanych przez podmioty gospodarcze obowiązywać będzie przewidziana prawem procedura, która wyeliminuje inwestycje generujące zanieczyszczenia w stopniu znaczącym, bądź też takie, które nie stosują najlepszych dostępnych technik i nieekonomicznie wykorzystują zasoby środowiskowe.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

9. INFORMACJA O SPOSOBACH WYKORZSTANIA OPINII I INFORMACJI

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu. Zarządzanie, realizacja i kontrola Programu na poziomie gminnym**,** prowadzone będą przez administrację gminną oraz przez inne instytucje (w zakresie i poprzez instrumenty określone ustawami). Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dana własne powiatu, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy należy przyjąć rok 2006 r.
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- oceny wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

Obowiązkiem Zarządu jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Powiatu. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

W ramach konsultacji społecznych zostały/nie zostały zgłoszone opinie i uwagi.

Załącznik do
Uchwały Nr VII/44/2019
Rady Powiatu Łańcuckiego
z dnia 29 kwietnia 2019

11.UŻYTE SKRÓTY

- GMO – Genetycznie Modyfikowane Organizmy
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- JST – jednostki samorządu terytorialnego
- KFD – Krajowy Fundusz Drogowy
- KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- MPZP – Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
- PK – Park Krajobrazowy
- PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
- PN – Park Narodowy
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- PUW – Podkarpacki Urząd Wojewódzki
- RPO WP - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
- WPOŚ – Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
- WSSE – Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie
- US – Urząd Statystyczny w Rzeszowie

12. WAŻNIEJSZE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bank Danych Regionalnych, http://www.stat.gov.pl;
2. Obowiązujące przepisy prawne;
3. Informacja o jakości powietrza w powiecie łańcuckim WIOS
4. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2016r.
5. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020”
6. „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego”
7. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020”
8. „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego”,
9. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2014-2020,
10. Dane dotyczące ilości odpadów – Urząd Marszałkowski

Ponadto wykorzystano materiały informacyjne zamieszczane na oficjalnych stronach internetowych organów i instytucji związanych z ochroną środowiska i innych jednostek realizujących zadania ochrony środowiska m.in. **www.wios.rzeszow.pl** –**www.gddk.gov.pl** - **www.gdos.gov.pl** .